

L'ARJAU

INFORMATIU DE L'ARXIU - MUSEU - EDUCACIÓ - BIBLIOTECA

SANT FELIU DE GUÍXOLS NOVEMBRE 2004

NÚMERO

50

LA RECERCA

**Fugida i adhesió de la classe
dirigent guixolenca, 1936-1939**

EL PATRIMONI

**Treballar al moll
en temps de grisors**

EL TEMA

**L'ARJAU, un mitjà
de difusió que
evoluciona**

OBSEQUI A L'INTERIOR. PANORÀMICA DE 1914 DE LA CIUTAT



50 EN AQUEST NÚMERO ...

INFORMATIU DE L'ARXIU - MUSEU - EDUCACIÓ - BIBLIOTECA SANT FELIU DE GUÍXOLS NÚM. **50** NOVEMBRE 2004

EDITORIAL 3

- ENDAVANT! Miquel Lobato

L'ARXIU 4

- EL FONS DOCUMENTAL DEL FERROCARRIL DE SANT FELIU A GIRONA JA ÉS CONSULTABLE. Ignasi Griñón
- NOMS DE CARRERS. EL CARRER DE JOSEP M. VILÀ I GANDOL. Àngel Jiménez
- NOTÍCIES DE L'ARXIU
- DARRERES DONACIONS A L'ARXIU

LA RECERCA 7

- FUGIDA I ADHESIÓ DE LA CLASSE DIRIGENT GUIXOLENCA, 1936-1939. Rubèn Doll-Petit

EL PATRIMONI 12

- FOTÒGRAFS GUIXOLENCES. AMADEU MAURI I AULET: EL CANVI DE SEGLE. Agustí Roldós i Soler
- TREBALLAR AL MOLL EN TEMPS DE GRISORS. Josep Vicente

EL TEMA 24

- L'ARJAU, UN MITJÀ DE DIFUSIÓ QUE EVOLUCIONA. Àngel Jiménez

EL MUSEU 28

- EL MUSEU FA PARLAR ELS OBJECTES DE LA NOSTRA COMUNITAT PER TAL DE DONAR UN MISSATGE, PER COMUNICAR. Jordi Colomeda
- EDUARDO GONZÁLEZ HURTEBISE, JOSEP BERGA I BOADA I EL MUSEU DE SANT FELIU DE GUÍXOLS. Santiago Plana i Berga
- NOTÍCIES DEL MUSEU
- DARRERES DONACIONS AL MUSEU

SERVEI D'EDUCACIÓ 35

- SER PER EDUCAR. Xavier Sala Cervós
- UN CURS D'ESTIU DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA A SANT FELIU DE GUÍXOLS (1969). Francesc Aicart i Hereu
- "LES CIÈNCIES SOCIALS EN L'ENTORN MÉS IMMEDIAT A L'ALUMNE". Dolors Rubirola i Sitjas
- NOTÍCIES DEL SERVEI D'EDUCACIÓ

LA BIBLIOTECA 42

- BIBLIOTEQUES I PRÉSTECES. EL CONFLICTE AMB EL CÀNON PELS DRETS D'AUTOR. David Hernández
- NOTÍCIES DE LA BIBLIOTECA
- DARRERES DONACIONS A LA BIBLIOTECA
- NOVETATS EDITORIALS DE LA BIBLIOTECA

DIRECTORI 47

L'ARJAU

INFORMATIU DE L'ARXIU - MUSEU - EDUCACIÓ - BIBLIOTECA

EDICIÓ

AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

REDACCIÓ

ARXIU MUNICIPAL
SERVEI DE PUBLICACIONS D'ARXIU
Cra. de Girona, 45-47
17220 St. Feliu de Guíxols
Tel. 972 32 25 93

COORDINACIÓ

ÀNGEL JIMÉNEZ

CONSELL DE REDACCIÓ

SÍLVIA ALEMANY
M. ÀNGELS COMAS
DAVID HERNÁNDEZ

COL-LABORADORS

MIQUEL LOBATO, IGNASI GRIÑÓN, ÀNGEL JIMÉNEZ,
RUBÈN DOLL-PETIT, AGUSTÍ ROLDÓS, JOSEP VICENTE,
JORDI COLOMEDA, SANTIAGO PLANA I BERGA,
XAVIER SALA, FRANCESC AICART I HEREU,
DOLORS RUBIROLA I SITJAS, DAVID HERNÁNDEZ

Foto de la portada

FOTOMUNTATGE REALITZAT PER DOSIS DISSENY

Assessorament lingüístic

JOSEP SOLÀ

Disseny i maquetació

DOSIS DISSENY

Impressió

GRÁFIQUES ALZAMORA

DIPÒSIT LEGAL: GI-1.616-89

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny, fotografies, dibuixos i estadístiques, no pot ser reproduïda, emmagatzemada ni transmesa de cap manera ni per cap mitjà (elèctric, mecànic, òptic, de gravació o bé fotocòpia) sense autorització prèvia de l'autor i editor.

Endavant!

L'ARJAU que tenen a les mans és el que fa cinquanta d'una llarga aventura editorial que va començar l'any 1989. No cal que els digui que la ciutat i l'Ajuntament que represento se n'han de sentir orgullosos, de comptar amb una revista que ha assolit un prestigi més enllà dels límits de Sant Feliu de Guíxols. La forma i el contingut de la revista s'han fet mereixedors de tota mena de reconeixements, sobretot si la comparem amb les publicacions d'altres poblacions de les nostres contrades. No és que hàgim de fer comparacions, però ens arriben elogis des de diversos sectors de la població i d'altres ciutats.

És bo que existeixi un mitjà de comunicació municipal que doni a conèixer les activitats i els treballs que tenen lloc dins dels serveis municipals que la fan. I que promogui la recerca i la difusió, que implica cada vegada més investigadors, a més dels tècnics del servei.

El mèrit de tirar endavant aquesta publicació que arriba al número cinquanta s'ha d'atribuir, en primer lloc, al mateix poble que la finança i que la valora. Hi ha també el coratge d'uns tècnics que, més enllà de les seves habituals i estrictes feines internes, troben temps i humor per escriure i coordinar la revista. Però, al darrera, hi ha també la perseverança d'uns equips de govern local que successivament, des de l'any 1989, han tingut la voluntat política de tirar-la endavant, de conservar la feina feta, que ens sembla encertada.

Sé, per experiència, que la continuïtat i la constància en aventures com aquesta -les publicacions periòdiques- és un valor afegit al valor intrínsec de la revista.

Per tant, felicito els autors dels escrits i els investigadors que hi col·laboren, els tècnics que la fan possible i els 1.300 lectors que la reben.

Endavant, doncs, i per molts anys!

Miquel Lobato
Alcalde

El fons documental del ferrocarril de Sant Feliu a Girona ja és consultable

IGNASI GRIÑÓN

Des de l'any 1992, l'Arxiu Municipal es fa càrrec de la custòdia de la documentació de l'antic ferrocarril de Sant Feliu de Guixols a Girona. En aquell moment, doncs, s'inicia una tasca d'estudi, revisió, classificació i informatització de llibres, memòries, plànols, impresos i fotografies que conformen aquest fons. A data d'avui, la informació organitzada en set mil entrades -en cinc camps de treball- permet al consultor o usuari de situar-se en determinada data, època o context, i posa al seu abast els més de deu mil documents de les diferents etapes de desenvolupament i evolució del tren.

Hi ha documents d'abans del seu naixement: estudis, projectes, il·lusions i expectatives. I també n'hi ha de després -entre els quals n'hi ha alguns relacionats amb els entrebancs esdevinguts al llarg de la seva història-: la concessió estatal, nous estudis i nous projectes -els definitius-, l'expropiació i compra de terrenys, la construcció del traçat i de les instal·lacions, l'adquisició de material fix i mòbil, amb el balanç periòdic de la situació econòmica.

Per fi, el 30 de juny de 1892 té lloc la inauguració i l'inici d'explotació, al qual segueixen els anys de creixement econòmic, el manteniment de les instal·lacions i del material motriu i remolcat, l'ampliació de capitals, el ramal del port, la compra de noves i més potents locomotores i vagons, l'augment de tràfic, l'ombra de la competència dels nous mitjans de transport, bàsicament per carretera, tant de mercaderies com de passatgers. La guerra civil, la reconstrucció del traçat i del material, les depuracions durant el primer franquisme, els anys de penúries de postguerra, de tutela militar -i posteriorment civil- centralitzada, la dependència econòmica de les subvencions, l'estudi de la unió amb el ferrocarril d'Olot per tal de fer front a la realitat d'una competència cada dia més forta, que finalment provoca

el pas del tren a mans de l'Estat el 15 d'octubre de 1963 i el seu consegüent tancament el 10 d'abril de 1969. Aquesta clausura priva els seus treballadors d'un mitjà de subsistència i, a la gent de les comarques que creuava i servia, d'un mitjà de comunicació que, degudament modernitzat com es va fer amb altres ferrocarrils, segurament seguiria donant feina i serveis.

Encara no és possible la consulta de tota la documentació, ja que de moment no ha estat tota classificada. Però aquests aproximadament deu mil documents ofereixen la possibilitat d'obtenir i gaudir d'una visió força real del que va ser el tren i el seu entorn.

IGNASI GRIÑÓN

Vocal de l'Associació d'Amics del Ferrocarril de les comarques gironines

Armaris compactes de l'Arxiu Municipal amb la documentació del tren.



NOMS DE CARRERS

El carrer de Josep M. Vilà i Gandol

A dalt, a la dreta, l'antiga casa Vermella.

A baix, Josep M. Vilà amb el seu piano.

En la sessió extraordinària del dia 30 de desembre de 1958, l'Ajuntament en ple adoptà l'acord de ratificar-se en altres ja presos anteriorment -4 de març de 1955, pel que fa a l'expropiació de terrenys- per construir a Sant Feliu de Guíxols habitatges -cases i pisos de protecció social- que anirien a càrrec del Patronato de la Vivienda. Els terrenys escollits per aixecar-hi aquests habitatges varen ser els sòls i roquissars que anaven de carretera de Girona a la granja Balmaña. Un paratge conegut com Mas Gras, que limitava al nord amb el terreny dels successors de Marcillach i el dels germans Balmaña-Canet; i Angela Rabell. Al centre, més o menys, hi havia la casa Vermella. Aquest paratge o indret comprenia els horts de l'actual carrer Velázquez i els de darrere de la fàbrica Bombi i Soler que donaven a l'esmentada casa. S'hi farien 32 cases de renda limitada, que portarien el nom de Grup Sant Fèlix, i set blocs de pisos -de 12 pisos cadascun-, conjunt que rebria el nom del mossèn Santos Boada¹. Les casetes es varen començar a fer el dia 7 de gener de 1960, i l'11 de maig començaren les obres dels blocs. L'estiu de 1961 ja es lliuraven els títols de propietat i les claus dels trenta-dos habitatges unifamiliars del Grup Sant Fèlix. El governador civil, Josep M. Pagès Costart, i l'alcalde, Joan Puig, en presidiren l'acte. I el dia primer de setembre de l'any 1962 es va fer el mateix amb els pisos. Aleshores, el governador civil de Girona era Víctor Hellín Sol, i va ser ell qui va presidir l'acte de lliurament de les claus dels pisos del Grup Santos Boada.

Aquest any es commemora el centenari del naixement del músic Josep M. Vilà (1904-1937)



Des de llavors, aquests habitatges s'han conegut amb els nom del grup esmentat. L'any 1966 es dona nom als carrers d'aquests barris. El de Josep M. Vilà i Gandol -de qui commemorem el centenari del naixement-, que va del c/ Hernán Cortés al del Dr. Rodolf H. Matas. El de Josep Calzada i Carbó (surt d'Hernán Cortés i hi torna, donant la volta). El del Dr. Rodolf H. Matas, que va del de Josep M. Vilà al de Josep Calzada. Unes escales, que uneixen el carrer Dr. Matas amb el Josep M. Vilà, formen el passatge d'Enric Calvet i Pascual. El carrer Garceny -nom que prové d'una clara equivocació- és el carrer que va del Pere Caimó a la ronda de Pere Collell, dita de Ponent. És, doncs, un carrer només parcialment obert. Diem que és un nom equivocat -com n'hi ha d'altres-, ja que en el Pla Guitart es van agafar els noms de personatges guixolencs citats per l'historiador Emili Grahit (1873), qui, al seu torn, els prenien del *Relato histórico*.... (1861) de J. Sala; i aquest, al seu torn, de Roig i Jalpí (inventor de textos historiogràfics), que cita un general de l'armada catalana del segle XVI amb el nom de N. Codeny. (De Codeny > Garceny). Llevat d'aquest nom equivocat, tots els altres ens són perfectament coneguts:

Dr. Rodolf Hereu Matas, cirurgià i professor de cirurgia, nascut a Louisiana (EUA) el 1860, que morí a Nova Orleans el 1957.

Josep Calzada i Carbó (Sant Feliu de Guíxols 1878 - Madrid 1965), escriptor guixolenc. Algun dia haurem de parlar-ne més llargament, d'ell.

Enric Calvet i Pascual (que nasqué a Sant Feliu de Guíxols el 1884, i morí l'any 1976). Va ser un home polifacètic: químic, farmacèutic i publicista. Era el germà gran de Gaziel.

I Josep M. Vilà i Gandol (1904-1937), músic guixolenc que aquests dies recordem. El mestre gironí Francesc Civil deixà escrit que "Josep M. Vilà i Gandol era un bon músic i inspiradíssim compositor, el qual hauria assolit justa fama de talent privilegiat de no haver-lo sorprès una mort prematura en plena conflagració civil a l'Hospital de Girona".

Àngel Jiménez
Arxiu Municipal



¹. Mn. Sants Boada i Calzada (1875 - 1936), prevere guixolenc cooperativista, que dedicà tota la seva vida a realitzar una tasca pastoral de caire social.

NOTÍCIES

DE L'ARXIU

II Beca d'Investigació Lluís Esteva

S'ha convocat la II Beca d'Investigació Lluís Esteva, quan s'acaben de complir deu anys de la seva mort, esdevinguda el 16 de setembre de 1994. El record i testimoni de la seva activitat ens estimula a continuar promovent la recerca històrica.

Centenari del port

El dia 31 d'octubre ha finalitzat l'exposició sobre el centenari del port, amb què s'ha clos el Taller d'Història del curs passat. Durant tot l'estiu ha estat visitada per molts guixolencs i forasters. En el transcurs del mes d'octubre, diversos centres escolars de primària i secundària han treballat l'exposició, aprofitant els materials pedagògics elaborats per l'educadora Maria Calzada.

Tallers d'Història 2004-2005

D'altra banda, ja han començat els tradicionals Tallers d'Història del curs 2004/05. El tema és: "Com visqueren les nostres àvies i els nostres avis els anys de la postguerra (1940-1960)?" No cal dir que qualsevol aportació dels lectors (fotografies d'oficis desapareguts, llibretes escolars, joguines, contes, eines d'oficis, etc), ens ajudaran -a l'Arxiu i al Museu- a preparar el tema i l'exposició que, si no hi ha res de nou, es tornarà a muntar al Monestir.

Homenatge a Margarita Wirsing

El 3 de gener del 2005 farà deu anys de la mort de Margarita Wirsing i Bordas, que es va produir quan acabava de publicar *Volves. Crònica d'un any* (Barcelona, 1994). Un llibre escrit en bella prosa poètica, que ens llegà en la maduresa de la seva vida. Va ser autora de nombrosos treballs, directora del setmanari *Ancora*, professora i capdavantera en els estudis secundaris de Sant Feliu. La ciutat, sens dubte, li deu un homenatge digne. Encara que es dedicà un carrer a la seva memòria, seria del tot just que algun institut de la ciutat portés el seu nom.

Partitures de Josep M. Vilà i Gandol

El dia 20 de novembre té lloc el lliurament a l'Arxiu Municipal de les partitures de Josep M. Vilà i Gandol, per part de la família d'Ignasi de Blas.

Un nou llibre d'Agustí Roldós

L'Agustí Roldós, col·laborador habitual de L'ARXIU, està preparant l'edició d'un llibre, amb el títol de *Sant Feliu de Guíxols. 140 anys de fotografies (1864-2004). Imatges i glosses*.

DARRERES DONACIONS

A L'ARXIU

26.08.2004 Oriol Planellas

Dues cintes amb les gravacions de les conferències del Congrés de Cultura Catalana, que tingué lloc a Sant Feliu (Baldri Reixach). Assemblea General de l'Ambit Espai i Lleure (13 de febrer de 1977).

28.08.2004 Aleix Martínez

Una fotografia original de Sant Feliu (Monestir) de l'any 1899.

1.09.2004 Hereus de Josep Amat

Un document en pergamí del 1598. Joan Babiloni ven un hort de la barriada de Tueda. En un afegit un xic posterior, hi figura el nom del pare abat, *Alfonsus* Cano.

24.09.2004 Lolita Loubat

Documentació diversa (fotografies de la fusteria Maycor i de la Guixolense), llibre de caixa de l'Agrupament Nostra Senyora del Bon Viatge, retall de diaris, etc.).

24.09.04 Maria Bordas Carreró

Diversos exemplars solts d'*En Patufet*.

(Aquest any es commemora el centenari del naixement de la cèlebre revista infantil *En Patufet* (1904-1938), que es va convertir en un fenomen de masses al seu moment. Qui escrigué aquestes ratlles, fill d'immigrants, va aprendre a llegir i escriure en català i a instruir-se en la cultura per mitjà d'aquesta publicació. A cal Trafí (c/ Algavira), se n'ha fet una exposició).



19.10.2004 Antoni Vidal Balvé

Un llibre de FERNÁNDEZ MENÉNDEZ, M. *El hombre en su camino. La homo sur sia vojo*. Montevideo: Eldonis La Bona Semisto, 1965.

Fugida i adhesió de la classe dirigent guixolenc, 1936-1939¹

RUBÈN DOLL-PETIT

A conseqüència del procés revolucionari endegat a partir del fracassat cop militar del 19 de juliol, s'originà una precipitada fugida de milers de catalans de dreta cap a diferents punts de l'estranger. La gran majoria, entre els quals també hi trobem destacats guixolencs, van mostrar una explícita adhesió a la causa franquista, però de seguida descobririen que des del Govern de Burgos se'ls reclamava un grau de compromís i implicació que no s'havien plantejat.

Dels diferents esdeveniments que composen l'episodi més colpidor de la història d'Espanya al llarg del segle XX, la Guerra Civil, n'hi ha que han quedat aparentment ocultats perquè s'ha tendit a interpretar-los com a episodis de rellevància limitada i tan sols han estat econeguts com a referents cronològics que se succeeixen i conformen els interminables tres anys de la guerra. La precipitada fugida de la classe dirigent catalana d'arreu del país ocorreguda les setmanes immediatament posteriors al 19 de juliol -motiu d'anàlisi en el present article- igual que la que es va esdevenir també en d'altres punts

de la Península, allà on els sollevats no van aconseguir fer-se amb el poder, n'és un exemple ben clar, del que apuntàvem fa un moment. Fins ara, aquest fet ha estat investigat únicament a partir del plantejament que aquest és un fenomen ocorregut com a resultat, com a resposta de l'acció revolucionària endegada al país per part d'anarquistes i sindicalistes.

Estem d'acord que aquest és un element cabdal per a conèixer i entendre algunes de les diferents expressions de la repressió a la reraguarda republicana, però els qui es van convertir en actors principals d'aquest esdeveniment -milers de catalans de dreta, burgesos, eclesiàstics i propietaris- no van deixar l'escena en el moment en què l'episodi del seu èxode finalitzà -en la seva majoria, al llarg de la primera meitat de 1937-, sinó que llur protagonisme continuaria durant i fins i tot després de la postguerra. Només cal recordar que, a principi de 1939, d'entre

els catalans republicans que preparaven la seva fugida, n'hi havia que de manera anònima o institucional havien fet grans esforços per facilitar la fugida del país als que hem denominat prèviament classe dirigent; els mateixos que, a la vegada, anaven arribant darrere dels tancs de les tropes franquistes disposats a recuperar les seves propietats i amb la intenció de formar part de la nova configuració del que feia mesos el Govern de Burgos denominava *nuevo Estado*.

Com en el cas d'alguns guixolencs i com en el cas de desenes de milers de catalans que se sentien perseguits i que van refugiar-se a l'estranger en el transcurs de la guerra, el comerciant

Sol·licituds de passaports de guixolencs que expedia el consolat espanyol a Gènova, vàlids per a ingressar a l'Espanya nacional. (Archivo General de la Administración, Alcalá de Henares)

1. Aquest article té el seu origen en el meu llibre: Doll-Petit, Rubèn. *Els "catalans de Gènova": història de l'èxode i l'adhesió d'una classe dirigent en temps de guerra*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003.

En termes generals, els refugiats solien allotjar-se en hotels de la categoria de l'Hotel Astoria de Gènova. (Col·lecció: autor)



Allò que els catalans professaven envers els sublevats no tardaria a convertir-se en una explícita i generalitzada adhesió

i exportador de taps de suro i resident al número 36 de la rambla Vidal, Miquel Vilaret Vergés, la seva dona i els seus quatre fills, juntament amb el servei domèstic, fugirien del país². Van ser dels primers a marxar; quan encara no feia ni deu dies que havia esclat la guerra i quan encara el pas de la frontera no era del tot restringit. A ells no els calgué el providencial ajut que dispensà la Generalitat en forma de visats i salconduits, com l'efectuat a milers de ciutadans, en un intent desesperat d'evitar més vessament de sang³. Havien passat la frontera en cotxe i a final de juliol es trobaven a l'hotel balneari del Voló, al Vallespir, juntament amb d'altres catalans, entre els quals també s'hi trobava Josep Casas Quintana, petit industrial i exregidor de la Lliga Catalana de Sant Feliu de Guíxols⁴.

Tot i que el gran gruix d'expatriats catalans es concentrà bàsicament a la capital de la Ligúria, Gènova, i als pobles del seu voltant, la família Vilaret es traslladà en cotxe fins a Suïssa, lloc on, malgrat ser una colònia de refugiats molt inferior a la de Gènova, viurien la guerra amb la mateixa implicació. A Gènova de manera molt ràpida s'instal·là un nombre de catalans molt important, en la seva majoria procedents del port de Barcelona, embarcats en vaixells principalment de bandera alemanya i italiana que venien a buscar els seus respectius compatriotes. Molts d'ells havien estat identificats per part de

les patrulles i comitès d'anarcosindicalistes com a elements feixistes i corrien, per tant, un veritable perill. Una mostra del que estem apuntant és el fet que a Sant Feliu de Guíxols també tenim notícia de l'arribada de vaixells estrangers amb la intenció de recollir els seus connacionals. És el cas, a mitjan agost, del torpediner alemany *Leopard*⁵ o la d'un creuer anglès⁶, tan sols quatre dies després de la insurrecció militar.

D'aquest flux d'anades i vingudes d'un gran nombre de creuers, vaixells de mercaderies, torpediners o paquebots entre els ports de Catalunya i les costes d'Itàlia i del sud de França -Marsella sobretot-, n'és el resultat l'important nombre de persones refugiades a la ciutat de Gènova poques setmanes després de l'inici de la guerra. A mode d'exemple, tenim que a la capital de la Ligúria havien desembarcat, 36 dies després del 19 de juliol, un total de 12.531 persones, de les quals 2.214 eren de nacionalitat espanyola. Tres mesos més tard la xifra augmentaria fins a 15.372. Les nacionalitats amb més nombre de fugitius continuaven essent l'alemanya, amb 5.504, l'espanyola, amb 2.576 i l'italiana, amb 2.303. Entre totes tres, conformaven més del 67% del còmput global⁷.

Tot i que al llarg dels mesos que seguiren aquest impressionant allau de fugides, conseqüència directa de l'onada repressiva cap als sectors més

2. El nom de la dona de Miquel Vilaret és Concepció Monfort Abràs, els dels seus fills eren Josep (11 anys), Joan (10), Mercè (6) i Miquel (1); i Maria Sánchez Rodríguez és el servei domèstic. Lligall 3757, Asuntos Exteriores. Archivo General de la Administración (AGA). Alcalá de Henares.

3. DOLL-PETIT, Rubèn. Els "catalans de Gènova"...

4. COMA SOLEY, V. *Blanes, Barcelona i San Remo*. Barcelona: Distribuidora Balmes, 1969, p.204-207.

5. CARGOL, J. "El torpediner "Leopard" i la història de Sant Feliu de Guíxols", dins *Ancora*, FM (28-VII-1994). Citat a JIMÉNEZ, Àngel. *La Guerra Civil a Sant Feliu de Guíxols (1936-1939)*. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, 1995, p. 146.

6. BERGA, M; John Langdon-Davies (1897-1971). *Una biografia anglo-catalana*. Barcelona: Editorial Pòrtic, 1991, p. 121. Citat també a JIMÉNEZ, Àngel. *La Guerra Civil...*, p. 146.

7. DOLL-PETIT, Rubèn. Els "catalans de Gènova"...

conservadors de la societat, la xifra dels pròfugs anà reduint-se a mesura que avançaven els mesos. Amb tot, però, la xifra resultant d'aquest particular procés migratori a final de 1938 serà molt important, donat que s'eleva a 9.206 els espanyols que van arribar només als ports de Marsella i Gènova, llocs dels quals hem pogut obtenir aquesta informació. En base a això, i tenint en compte aquestes dades i considerant que també van existir altres vies de sortida i altres punts de refugi a Itàlia, França, Bèlgica o Suïssa -com és el cas, aquest darrer, dels guixolencs Vilaret o Casas-, ens podem adonar clarament de la dimensió i rellevància d'aquest exili.



Des d'allà, des de l'estranger, i sobretot els que van sortir al llarg de les primeres setmanes, esperaven impacients el ràpid desenllaç de la guerra amb l'esperança de tornar com més aviat millor a llurs cases. Ràpidament, però, i veient que les setmanes passaven i la fi del conflicte era cada vegada més lluny, el desànim i la resignació s'instal·lava en l'esperit dels expatriats. A més d'aquesta situació, a Miquel Vilaret, com a la resta de catalans que eren a diferents llocs de l'estranger, els arribaven notícies dels primers empresonaments i afusellaments d'amics, coneguts o familiars dels seus respectius pobles.

En el cas de Sant Feliu de Guíxols, les primeres cinc detencions es van produir a finals de juliol. Un dels empresonats fou mossèn Narcís Aleñà Raurich, mentre que la resta eren Josep Vilaret Xàrnach -comerciant i administrador de loteries i de finques-, Eneco Girbau Valls -exbanquer- i Josep Vivas Borjas, "en Tro" -escriptor de la companyia del tren i alhora administrador de finques-, com a membres de la Lliga Catalana, i el propietari d'una modesta fàbrica de teixits, Rufí Romà Roca, com a militant de la CEDA⁸. No seria fins a principi d'octubre que s'esdevindrien més detencions. Si bé les primeres tenien una raó política clara, en aquest cas tots els cinc empresonats eren capellans.⁹

A excepció d'un dels capellans retinguts, Joan Compte, alliberat per qüestions de salut, els altres quatre, juntament amb dos capellans més -Josep Noguer Posà i Emili Calzada Marsal- i els quatre membres de la Lliga i la CEDA citats anteriorment acabarien essent afusellats el 31 d'octubre de 1936 al cementiri de Sant Feliu de Guíxols com a represàlia pel bombardeig de la badia de Roses per part del vaixell franquista *Canarias*, ocorregut un dia abans i interpretat per la població de la zona com el desembarcament de les tropes militars¹⁰. Altres mesures de represàlia preses aquell mateix dia foren una altra onada de detencions, fins a un total de vint-i-cinc.¹¹



A dalt, a l'esquerra, visita d'un grup de falangistes a les autoritats italianes i a la colònia de refugiats a l'estació marítima de Gènova. (Col·lecció: AGA)

A l'esquerra d'aquestes línies, estació marítima de Gènova. (Col·lecció: autor)

8. JIMÉNEZ, Àngel. *La Guerra Civil...*, p. 78 i 79.

9. Abelard Magí Camps, Josep Pere-lló Cuní, Sants Boada Calzada, Pere i Joan Compte Figueras.

10. JIMÉNEZ, Àngel. *La Guerra Civil...*, p. 83 i 84. També hi figura una llista dels executats a SOLÉ I SABATÉ, J. M.; VILARROYA, J. *La repressió a la rera-guarda de Catalunya (1936-1939)*, volum 2, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1990, p. 211.

11. JIMÉNEZ, Àngel. *La Guerra Civil...*, p. 84.

Tant en el cas de Sant Feliu de Guíxols com en el cas de la resta de poblacions del Principat, la repressió exercida a Catalunya es dirigí en termes generals cap a uns sectors de la societat molt clars. Burgesos, industrials, propietaris, gent militant o vinculada a partits conservadors, però sobretot eclesiàstics, en són els malaurats protagonistes, d'aquest episodi. Segons dades de Vilarroya i Solé i Sabaté¹², dels 8.352 del total d'assassinats a la rera guarda catalana al llarg de la guerra -dels quals el 75%, és a dir, 6.400 ja s'havien esdevingut abans que acabés 1936-, el 30% eren eclesiàstics.

A les notícies d'execucions s'hi afegirien també les de col·lectivititzacions, confiscacions i incautacions de cases i propietats, a més d'altres que afectarien i influirien de manera important en l'ànim dels catalans refugiats. Un exemple del que acabem de descriure és el cas del guixolenc i comerciant Lluís Nadal Genís, que, juntament amb la seva esposa, Clara Vilà Gallart, i el seu fill, Carles Nadal Gallart, es trobava a la població costanera d'Allassio¹³, al costat de Gènova, atès que els diferents immobles de la seva propietat de Sant Feliu de Guíxols de la carretera de Girona, del carrer F. Galán i de la rambla Pi i Margall havien estat municipalitzats¹⁴; o el cas també del

conegut guixolenc Lluís Sibils Ribas, que es trobava l'any 1937 a la ciutat suïssa de Ginebra, al qual també van col·lectivitzar l'empresa d'importació de carbons i de fustes i la d'explotació agrícola.¹⁵

Tant per aquestes raons com per altres de naturalesa més ideològica o política, allò que en un principi hom podia considerar com una actitud de simpatia que els catalans professaven envers els sublevats no tardaria a convertir-se en una explícita i generalitzada adhesió. La decisió de participar amb la causa franquista, doncs, s'estengué entre les diferents colònies de refugiats, i molt aviat van voler mostrar al Govern de Burgos que també podien comptar amb la seva col·laboració. Ens estem referint a la contribució efectuada en forma de donatius, de redacció de manifestos d'adhesió a títol personal o col·lectiu, de l'allistament a files per anar a lluitar al front de guerra, dels oferiments tant personals com professionals, o fins i tot de la publicitat en favor del bàndol franquista en els diferents països de refugi, exercida, per exemple, per destacats membres de la Lliga Catalana. D'entre els nostres protagonistes, i fent referència al que acabem de descriure, el donatiu més primerenc efectuat al govern de Burgos, a través del cònsol general de Gènova, José Muñoz Vargas -personalitat clau pel que fa als interessos dels franquistes a la Mediterrània Occidental i per controlar les accions i els moviments de milers de refugiats-, tenim l'ofertament d'un cotxe Delage amb matrícula B-44193, entregat per Lluís Sibils el 20 d'octubre de 1936.¹⁶

Però com podrà apreciar de seguida el mateix Lluís Sibils i la resta de milers de catalans que portaven una bona colla de mesos a l'exterior, amb les demostracions públiques de la seva col·laboració no n'hi havia prou. El govern oficiós franquista s'ocupà ràpidament de fer veure als qui esperaven tranquil·



A dalt, la casa Vilaret (rambla Vidal).

A la dreta d'aquestes línies, el torpediner alemany *Leopard*, davant de Sant Feliu, agost de 1936. Foto: T. Cargol.



12. SOLÉ I SABATÉ, J. M.; VILARROYA, J. *La repressió a la rera guarda de Catalunya (1936-1939)*, 2 volums, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989 i 1990.

13. Lligall 3771, Asuntos Exteriores. (AGA).

14. JIMÉNEZ, Àngel. *La Guerra Civil...*, p. 96-99.

15. JIMÉNEZ, Àngel. *La Guerra Civil...*, p. 102-103.

A la capital de la Ligúria, van desembarcar, 36 dies després del 19 de juliol, un total de 12.531 persones, de les quals 2.214 eren de nacionalitat espanyola

lament la fi de la guerra per recuperar allò incautat pels comitès, en primer lloc, que no hi havia cap justificació per romandre més temps fora i allargar injustificadament el moment del seu ingrés a l'Espanya nacional, i en segon lloc, i allò més important, que tot règim que sorgís de la fi de la guerra seria segons les directrius dels militars colpistes. (Pel que fa a aquest aspecte, tots i cadascun dels expatriats ja tenien elements suficients per endevinar quin govern en podia sortir, tenint en compte que la seva naturalesa era marcadament autoritària i feixitzant.)

La mesura per a estimular el retorn dels pròfugs s'articulà a partir de repetitives i incisives crides al repatriament arreu dels països de refugi, destinades principalment a aquells joves que per lleva els tocava anar al front. Un d'aquests casos el protagonitzà el fill de Lluís Sibils, Josep Sibils Palau, guixolenc nascut el 1917 i resident a Anglaterra per estudis en el moment de l'alçament militar. El jove Sibils es presentà el mes d'agost de 1937 al cònsol Muñoz Vargas perquè el recomanés al tinent coronel de l'Estat Major de Palma de Mallorca, Carlos Marín: *"Tengo el gusto de presentarle y recomendarle al joven Don José Sibils y Palau que, llamado a filas para prestar servicio militar, va a presentarse. Estaba en Inglaterra cursando sus estudios, que ha dejado para cumplir con su deber de español. Conozco a su padre, persona de toda garantía y que ha dado pruebas de su patriotismo haciendo donación de su automóvil, que fue remitido a Salamanca"*.¹⁷

Sense que el cas de Miquel Vilaret sigui exactament el mateix que l'anterior, l'origen del seu repatriament estava també en la pressió exercida pels franquistes sobre aquells franquistes que no havien estat "de primera hora", els que hom coneix ja com *catalans de Burgos*. Així, i també ja avançat 1937, Vilaret i la seva família decideixen deixar Montreux (Suïssa) per traslladar-se a Gènova per tal de sol·licitar el passaport franquista i així embarcar-se el 10 de novembre de 1937 en el vaixell italià *Conte di Savoia* i dirigir-se cap a Sevilla, via Gibraltar. Abans de deixar territori italià, i com havia fet a Suïssa, Vilaret voldria fer el darrer i el més important dels donatius a la causa franquista. Abans havia estat, com en el cas del seu amic Josep Casas, un donatiu en metàl·lic d'uns centenars de francs suïssos¹⁸ i ara seria un cotxe Renault amb matrícula GE-5792-E.¹⁹

Per aquest darrer donatiu i per la seva provada adhesió als franquistes, José Muñoz Vargas, comte de Bulnes, expedí una carta de recomanació adreçada

al capità general de Sevilla, Gonzalo Queipo de Llano, i un certicat també de recomanació que, entre altres coses, deia el següent: *"El señor Vilaret es conocido en este Consulado General des de hace muchos años, apreciándose sus altos sentimientos patrióticos y exaltada fe en el triunfo de nuestra Causa, y al presentarse en esta Cancillería con motivo de su llegada a Génova para embarcar y dirigirse a la España Nacional, expedido el presente por constarme las cualidades del interesado, merecedor de toda consideración, y para que lo exhiba donde lo pueda necesitar"*.²⁰

En acabar la guerra, la recompensa o el premi a tot aquest esforç fou evidentment la recuperació per part dels catalans i els guixolencs de la seves empreses i propietats. Ara bé, políticament, no hi hauria cap mena de recompensa, i menys per a aquelles persones de tradició política catalanista com la Lliga Catalana. En aquest sentit, potser tan sols caldria remarcar el lloc de segon tinent d'alcalde a finals dels anys quaranta a Sant Feliu de Guíxols que ocuparia Josep Sibils Palau²¹, però poca cosa més.

En definitiva, és la realitat que tocava viure als qui l'autor s'ha atrevit a denominar *catalans de Gènova*.

RUBÈN DOLL-PETIT

Historiador

16. DOLL-PETIT, Rubèn. Els "*catalans de Gènova*",..., p. 477.

17. Lligall 3777, (AGA). Alcalá de Henares.

18. Archivo de Burgos/ Donativos. R-103-9. Expediente número 22. Archivo del Ministerio de Asuntos Exteriores. Madrid.

19. Lligall 3757, (AGA). Alcalá de Henares.

20. *Ibidem* anterior.

21. Llibre d'actes de la Comissió Gestora de Sant Feliu de Guíxols, actes de 28 de gener de 1947, fol. 28r i de 6 de febrer de 1949, fol.1.

Fotògrafs guixolencs. Amadeu Mauri i Aulet: el canvi de segle

AGUSTÍ ROLDÓS I SOLER

Amadeu Mauri és un dels fotògrafs que, malgrat el poc temps que va estar entre nosaltres (un any i escaig), ha deixat una empremta més profunda dins la història gràfica de la ciutat. Les raons de la seva transcendència són bàsicament dues: l'àlbum de fotografies i anuncis comercials editat l'any 1900, i l'edició sistemàtica de targetes postals amb vistes de la ciutat, que fins llavors només havia iniciat tímidament la impremta Viader.

• MAURI, A PALAMÓS

A baix, retrat de Jesús Mauri.
Autor desconegut.

A l'altra pàgina, vista del racó
de Llevant. Any 1898. Autor:
Amadeu Mauri.

Amadeu Mauri i Aulet va néixer a Palamós l'any 1862. Era fill d'Agustí Mauri Negre, propietari, i de Coloma Aulet Pascual. Amadeu era el tercer de cinc germans, i va residir, almenys fins que va tenir uns 14 anys, al carrer de la Creu de Palamós, a la casa núm. 10, al costat dels seus quatre germans

-Jacint, Agustí, Anita i Juanita-, del seu pare, de la seva madrastra, Isabel Corretjer Dalmau, i d'una serventa. Es va casar amb Ildefonsa Radó Torrent, filla de Palamós, i en aquesta mateixa vila va tenir tres fills: Jesús (1886), Colom (1889) i Pelai (1892).

Abans de dedicar-se a la fotografia va tenir ocupacions tan diferents com les de taper i de firaire -a les fires de Palamós de 1893, hi tenia muntat un *juego de billar moderno* i una parada *para la venta en suerte*-. A les fires de l'any següent repetiria la mateixa parada.

• MAURI, A LA BISBAL

La data de l'arribada de Mauri a la Bisbal no està del tot clara. Segons Emili Massanas¹, es devia produir entre 1893 i 1894. Per dades facilitades recentment per Teresa Soler, arxivera de l'Arxiu Comarcal de la Bisbal, després de consultar els padrons d'aquella població, Amadeu Mauri degué traslladar-se a la Bisbal entre 1893 i 1896 (dates que coincideixen força amb les apuntades per Massanas). Però és lògic pensar que, si els anys 1893 i 1894 tenia muntades unes parades a les fires de Palamós, residís en aquesta població. Gràcies a aquesta informació podríem afinar una mica més la data del seu trasllat, que degué produir-se entre 1895 i 1896. Segons els padrons de la Bisbal, el mes d'octubre de 1896 vivia al carrer Alta Riera, núm. 8, i feia de taper. L'any 1897 es produeixen dos fets fonamentals en la seva vida: d'una banda, un esdeveniment familiar prou important -neix la seva primera filla, Caritat-, i de l'altra, un canvi professional sorprenent -obre una galeria fotogràfica al carrer de les Voltes, núm. 22, anomenada Fotografia Moderna, i es converteix en fotògraf professional-.



Malgrat que avui ja sabem quelcom més de la vida d'en Mauri, continua sense resposta la pregunta fonamental: ¿com un humil taper i antic firaire, carregat de fills, va convertir-se en poc temps en un dels fotògrafs i editors més importants del seu temps? Tant se val, el fet és que, si Amadeu Mauri serà recordat com un dels grans fotògrafs de les comarques gironines, serà per tenir la pensada d'editar en format de targeta postal les fotografies que feia dels pobles i ciutats que visitava, i que després s'encarregava ell mateix de comercialitzar en els estancs. La decisió presa, a més de fer-li guanyar uns diners que mai no hauria somiat obtenir amb els retrats d'estudi, ens ha proporcionat una riquesa gràfica d'una importància extraordinària, a cavall entre dos segles: el XIX i el XX.

La primavera de 1899 editava la primera col·lecció de targetes postals, impreses en fototípia i numerades, amb la llegenda "A. Mauri - La Bisbal", de les principals poblacions del Baix Empordà, amb un total de 9 imatges: quatre de Palamós, dues de Sant Feliu, una de Palafrugell, una de la Bisbal i una que desconec, que es venien als estancs a 10 cèntims cadascuna. Malgrat que l'edició es va realitzar l'any 1899, les imatges són fetes el 1898². El mes d'agost va editar una làmina, de mides 55x70 cm, de "la Industria Corcho-Taponera y poblaciones donde se desarrolla", en la qual hi havia 40 instantànies relatives al treball dels tapers (amb el text imprès en català i en castellà) i vistes de les més importants poblacions relacionades amb el món del suro. Poc després editaria aquestes vistes en format de targeta postal, sense numerar, amb la llegenda "A. Mauri-La Bisbal (Gerona)", -n'existeixen dues de Sant Feliu molt conegudes: "Vista de los casinos y paseo" i "Desembarco de corcho"- . L'any 1899 la impremta Viader de Sant Feliu va editar una col·lecció de targetes postals, numerades, alguna de les quals era obra d'Amadeu Mauri.

• MAURI, A SANT FELIU

En aquesta època, Mauri tenia fortes relacions comercials amb Sant Feliu. Ho demostra el fet que el mes d'abril de 1899 vingués per comercialitzar en els estancs la col·lecció abans esmentada, aprofitant la ocasió per regalar-ne algunes a la redacció del setmanari guixolenc *El Puerto*³. El mes de novembre comercialitzà uns calendaris de la indústria surera, en què figuraven unes composicions originals de diferents autors de la comarca, entre els quals hi havia tres guixolencs: Marull, Camós i Montaner⁴.

En el seu treball *La imatge i les imatges de Palamós*, Carme Adroher opina que en aquella època Mauri encara anava a Palamós i que hi devia tenir contactes. Sens dubte era així, ja que -com acabo d'explicar- el mateix Mauri anava en els pobles per comercialitzar les targetes postals als estancs, i alhora aprofitava el viatge per captar noves imatges. No hem d'oblidar, però, que la feina primordial dels fotògrafs d'aquella època era el retrat, labor que representava una bona part dels seus ingressos totals. Les targetes postals i els àlbums eren solament un complement.

El mes de febrer de 1900 es va establir a Sant Feliu⁵, on obrí una galeria al carrer dels Guixols, núm. 9, a la qual posà el mateix nom que a la de la Bisbal. Per una fotografia que apareix a l'àlbum de Sant Feliu -comentat més endavant-, Mauri feia servir la galeria com a taller d'impremta i litografia, com també per a vendre targetes postals, confeccionar clixés i fotogravats i, naturalment, com a estudi de retrat. També sabem, per la publicitat impresa al dors dels cartrons dels retrats, que, a més de fer tot tipus de retrats en format petit, natural i al *fotocrayon*, també en feia de pintats a l'oli.

En aquesta època va editar una sèrie nova de targetes postals, impreses en tipografia i numerades, amb el text "A. Mauri. San Feliu de Guixols-Gerona"

Amadeu Mauri es va establir a Sant Feliu de Guixols l'any 1900



1. *Fotografía Moderna*. Amadeu Mauri. Girona, 1987.

2. Una part de la informació biogràfica de Mauri a Palamós i a la Bisbal l'he extret de treballs de Carme Adroher (*La imatge i les imatges de Palamós*, Palamós, 1996), d'E. Massanas (*op. cit.*), i de les dades facilitades per Teresa Soler, arxiviera de l'A. C. de la Bisbal. Dins la primera col·lecció editada a la Bisbal, la targeta núm. 5 correspon a l'anomenada "San Feliu de Guixols. Vista desde el Salvavidas". La imatge d'aquesta posta ens mostra el carrer o passeig dels Guixols i els treballs de càrrega de les mercaderies a la platja del racó de Llevant. Si ens fixem en els edificis del Passeig, veiem que l'edifici de Modest Bosch que fa cantonada amb el c/ Zamenhof, projectat i començat l'any 1898, encara no s'ha iniciat. Això demostra que la fotografia va ser tirada entre 1897 i 1898 i que, per tant, Mauri ja treballava de fotògraf a la Bisbal en aquesta època, la qual cosa confirma el que he dit abans. L'altra de Sant Feliu, núm. 9 de la sèrie, s'anomena "San Feliu de Guixols. Salvamento de naufragos y desembarco de corcho".

3. AMSFG, 8.4.1899.

4. Id., *El Puerto*, 2.12.1899.

5. Id., Id. 24.2.1900.

o "(Gerona)", de vistes que ja s'estenien a poblacions d'una gran part de la província de Girona (Sant Feliu, la Bisbal, Palamós, Girona, Cassà de la Selva, Palafrugell, etc.). Algunes d'aquestes postals (per exemple, la núm. 18 -editada posteriorment a Girona amb el mateix número-, denominada "*Vista general de San Feliu de Guixols*") serien editades amb posterioritat -desconec la data exacta, però fou abans del 1905-, colorades i sense constar-hi el nom del fotògraf (la llegenda, realitzada amb un tampó, només diu: "*San Feliu de Guixols*").

El mes de juny del 1900 va publicar *Álbum de Fotografías de San Feliu de Guixols y sus alrededores. Fotografías hechas por el mismo Editor Amadeu Mauri. San Feliu de Guixols*. En total són 25 fotografies de la ciutat i diversos anuncis de cases comercials. Aquest àlbum, en format original actualment molt difícil de trobar, ha estat reeditat en diverses ocasions per l'Editorial Rourich i, encara avui, està a la venda. Les 25 imatges mostren com era el Sant Feliu de més de cent anys enrera, amb vistes de la badia, la platja, el Passeig, les Rambles, la Plaça, el carrer Major, el Monestir, l'estació del tren, el cementiri, Pedralta, Canyet, Sant Pol, etc. L'àlbum consta, a més, d'una secció d'anuncis comercials de gran valor històric i social. D'altra banda, es pot observar que alguna de les imatges és anterior a 1900 -com, per exemple, les dues que apareixien a l'esmentada làmina dedicada a la *industria corcho-taponera*- i que, com he dit abans, Mauri les va plasmar quan tenia galeria a la Bisbal. El text que hi apareix fa una descripció i una breu ressenya històrica de la vila, i

s'hi inclouen comentaris de cadascuna de les imatges, sense consignar l'autor, en llengua castellana. L'impressor fou la casa A. López Robert.

El mes d'octubre del mateix any -per les Fires de Girona-, va editar un àlbum de *Fotografías de la Ciudad de Gerona y sus alrededores. cuaderno primero*, amb 32 fotografies, textos de l'advocat i escriptor Emili Grahit, i gravats de Pere Bonet, que es venia per 3,50 pessetes. Aquest àlbum, malgrat que consti com *Cuaderno primero*, fou únic, sense que n'existeixi cap continuació. A la mateixa època, editava una col·lecció de targetes postals del món del suro, numerades, amb la llegenda "*A. Mauri San Feliu de Guixols-Gerona. Industria corcho-taponera*", extretes de la làmina editada el 1898 abans comentada⁶.

Malgrat que l'obra retratista de Mauri a Sant Feliu degué ser important, fins ara només he localitzat tres retrats en què figurei imprès el logotip "*A. Mauri. Fotografía Moderna. San Feliu de Guixols*". No obstant això, tinc notícies que a l'Arxiu Emili Massanas n'hi ha unes quantes.

• MAURI, A GIRONA

Al començament de l'any 1901 (no se sap la data exacta) abandonà Sant Feliu per establir-se a Girona, on el trobem aquell estiu, amb residència al carrer de l'Argenteria, núm. 13.

A Girona editaria un tercer àlbum aquell mateix any, en aquest cas dedicat a Olot: *Album de Foto-*

Casino La Constància, l'any 1900. Autor: Amadeu Mauri. Editada per Jesús Mauri.





grafías de Olot y su comarca, de tapa dura en color vermell, que reunia un total de 25 fotografies i una secció de 14 pàgines d'anuncis amb les principals fàbriques i comerços olotins, amb text de Josep Saderra i gravats de Pere Bonet, imprès a la casa La Campana y La Esquella, carrer Olmo, núm. 8, de Barcelona. Així mateix, continuaria l'edició de targetes postals de la província de Girona (a partir de llavors, estenent-se a la resta de Catalunya i al sud de França), en les quals figuraria la llegenda "A. Mauri-Gerona". N'arribaria a editar fins arribar al número 324 (targeta, aquesta última, que podem datar a l'any 1904), i n'hi havia algunes que eren una repetició de les editades a Sant Feliu. El mes de juliol de 1901 va editar una nova sèrie de 10 imatges, sense numerar, anomenada "De Hostalrich a St. Hilari".

Com es pot comprovar, Mauri va fer servir el nom de les ciutats on tenia la galeria en la llegenda de cadascuna de les edicions de postals (*La Bisbal, San Feliu de Guíxols i Gerona*). Tot i que aquesta pràctica ens permet datar amb precisió cadascuna de les edicions, la repetició que va fer a la sèrie de *Gerona* de fotografies editades amb anterioritat a la de *San Feliu* pot comportar greus errors de datació.

L'any 1901 va abandonar la galeria del carrer de l'Argenteria i va obrir-ne una de nova a la plaça

del Gra, núm. 2. En aquest local editaria un quart àlbum, aquesta vegada dedicat a Mataró, amb 34 fotografies i anuncis, amb textos dels secretaris de les diferents poblacions del Maresme, i un altre *Àlbum con vistas de Gerona*, de format 9,5x14 cm, amb 12 fotografies i anuncis. Per un d'aquests anuncis sabem que Mauri, a més de fer-hi de fotògraf, venia llibrets de paper de fumar amb marques com La Sardana i El Ter i tenia una fleca-cooperativa anomenada 1^a de Mayo. A la mateixa època, va editar una sèrie de targetes postals de Caldes de Malavella, sense numerar. Existeix una altra sèrie també de Caldes, numerada i impresa en tipogra-

A dalt, tràfec a l'antic port del racó de Llevant. Any 1900. Autor: Amadeu Mauri.

A l'esquerra, targeta postal de la col·lecció surotapera. Any 1899. Autor: Amadeu Mauri; editada per Jesús Mauri.

Al costat d'aquestes línies, retrat de comunió. Any 1900. Autor: Amadeu Mauri.

6. Pel que fa a la col·lecció de suro, en molts casos no sabem exactament a quina ciutat -i molt menys a quina fàbrica- fa referència. Per aquest motiu no és correcte, com s'ha fet fins ara, citar les postals d'aquesta col·lecció com a guixolencs.



Visita del Rei Alfons XIII a la parròquia, amb motiu de la col·locació de la primera pedra del moll de Sant Feliu. 9 d'abril de 1904. Autors: Amadeu i Jesús Mauri.

A la fotografia petita, tràfec a l'antic port del racó de Llevant. Any 1900. Autor: Amadeu Mauri.

Les fotografies de la visita del rei Alfons XIII (1904) són obra d'Amadeu i Jesús Mauri

fia, dedicada a l'Hotel Prats. Finalment, hi ha una sèrie numerada dedicada a Olot, una altra sense numerar, impresa en fototípia per la casa Thomas de Barcelona, amb vistes de Girona, Sant Feliu (en conec tres: "*Vista de la playa y puerto*", "*Entrada del Puerto y vista de San Telmo*" i "*Vista desde Tetuán*"),

Palamós i Figueres, anteriors a 1905, i una anomenada *Colección Mauri*. *Gerona*, sense numerar, amb vistes de Girona, circulades el 1908, amb dues classes de llegenda: una de daurada en català i una de verda en castellà. Així mateix, va comercialitzar vistes estereoscòpiques de Girona sobre cartró,



amb el text imprès "A. Mauri - Fotógrafo"⁷.

L'abril de 1904, amb motiu de la visita del rei Alfons XIII per col·locar la primera pedra del moll guixolenc, Amadeu Mauri i el seu fill Jesús, que llavors tenia estudi a Sant Feliu, van captar diverses imatges dels actes oficials que tingueren lloc a la nostra població (i també dels celebrats a Girona). El mes següent van exposar-les a Sant Feliu als aparadors de la impremta Viader i del comerç de roba de Pere Colomer, on les venien en formats foli i mig foli muntades sobre cartró. Posteriorment les varen editar com a targetes postals, dins la col·lecció de la província de Girona o amb el segell de Jesús a l'anvers. El mateix any, el



propietari de la fàbrica de taps Brugada -que el rei visità quan vingué a Sant Feliu- va editar un àlbum amb les fotografies fetes pels Mauri dels diferents actes del monarca a Sant Feliu. Aquest àlbum, que Brugada feia servir com a reclam publicitari i que regalava als clients o amics, està avui en mans d'uns quants guixolencs, però, en canvi, lamentablement, encara no forma part del fons del nostre Arxiu Municipal.

Existeix també una col·lecció (no mencionada per Emili Massanas) de postals de la comarca de la Selva, numerades, editades l'any 1908 per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. De postals d'aquesta col·lecció, en conec dues de Sant Feliu, números 206 i 207 (recordem que en aquella època molta gent considerava que Sant Feliu pertanyia a la comarca de la Selva), i, segons una nota a l'anvers, són extrems de clixés d'A. M. (Amadeu Mauri).

• MAURI, A OLOT

En posar-me, recentment, en contacte amb Quim Roca Mallarach, cap de l'Arxiu d'Imatges d'Olot, em va assegurar que no se saben massa coses sobre la seva estada a Olot. Les dades que em facilita confirmen el que havia escrit Emili Massanas fa temps, però afinant les dates: al final de l'any 1906 Mauri va marxar a Olot, on va instal·lar una galeria al carrer de Fontanella, núm. 8. No s'hi va estar gaire temps, perquè l'any 1909 ja no hi era. L'impressor olotí Narcís Planadevall va editar en format de targeta postal una de les fotografies que apareixen a l'àlbum dedicat a Olot abans esmentat.

Sembla ser que l'any 1910 ja estava instal·lat al Mar de la Plata, ja que allà el trobem en aquesta època participant com a fotògraf en una exposició feta a Buenos Aires. A l'Argentina canvià el nom de la galeria que havia fet servir fins aleshores, Fotografía Moderna, pel de Fotografía La Principal.

• CONSIDERACIÓ FINAL

Amadeu Mauri fou un innovador, de la mateixa manera que ho havia estat Jaume Bertran, un altre gran fotògraf guixolenc, vint anys enrera. Fou un innovador per diferents motius. Un dels més importants fou la inclusió d'anuncis comercials en els àlbums que editava, decisió que comportà el

| 7. E. MASSANAS, *op. cit.*

finançament de l'obra -o d'una part d'ella- abans de sortir a la venda. A nosaltres, aquesta novetat ens permet disposar avui d'una font d'informació extraordinària, fins el punt que, moltes vegades, les pàgines dedicades a la publicitat tenen un valor històric superior a les de l'àlbum pròpiament dit. Un altre aspecte a destacar és que, a banda de les fotografies paisatgístiques que comercialitzava mitjançant àlbums i targetes postals, Mauri fou un dels primers fotògrafs que va captar imatges de fets puntuals i d'esdeveniments polítics o socials fins aleshores ignorats i menyspreats pels fotògrafs de les nostres comarques, entre les quals puc destacar la inauguració del Centre Catalanista a la Bisbal (1898?), la festa guixolenc de la cucanya l'agost del 1900, el naufragi del vaixell *Teresina* a Sant Feliu l'any 1904, la festa de la Mercè a Barcelona l'any 1902, el ball de gegants a Olot l'any 1901, la visita del rei Alfons XIII a Girona i Sant Feliu l'any 1904, un certamen eqüestre a Olot o la sortida dels obrers d'una fàbrica de taps (1898-1899). Així mateix, fou un dels primers fotògrafs que captà imatges de

forma seqüencial, és a dir, que fotografià esdeveniments en diferents moments de la seva evolució⁸. Tots aquests aspectes, sumats a la tasca gegantina que va dur a terme en l'edició de targetes postals paisatgístiques -llavors una novetat a Catalunya-, converteixen Amadeu Mauri en un dels fotògrafs més importants de la història gràfica del nostre país.

• ELS FILLS FOTÒGRAFS D'EN MAURI: JESÚS I COLOM

Al començament de l'any 1904, Jesús Mauri i Radó, fill d'Amadeu i nascut a Palamós el 25 d'agost de 1886, muntava una galeria al terrat de la casa situada al c/ Hospital, 2, de Sant Feliu de Guíxols, davant de l'església de Sant Joan⁹. Fins llavors havia treballat amb el seu pare a Girona.

Segons un anunci aparegut en un setmanari local¹⁰, oferia els següents serveis: "*Casa que se dedica especialmente a ampliaciones y reproducciones de todas clases. Retratos y postales a precios reducidos, desde 3 pesetas la media docena. Vistas y Álbums de las comarcas. Se retrata aunque llueva*". Durant la seva estada a la nostra ciutat, va barrejar els negatius del seu pare amb fotografies pròpies per editar les col·leccions anomenades *Colecció Mauri - Indústria suro-tapera* (numerada) i d'altres soltes, que duïen el seu segell al revers¹¹. Aquesta pràctica fa que s'hagi d'anar molt amb compte quan es vol indicar l'autoria i la

A baix, imatge de la badia i la muntanya de Sant Elm. Any 1900. Autor: Amadeu Mauri.

A l'altra pàgina, galeria d'Amadeu Mauri a Sant Feliu de Guíxols, al passeig dels Guíxols, núm. 9. Autor desconegut.

Amadeu Mauri va ser un dels primers fotògrafs que va captar imatges de fets puntuals, polítics i socials





data de les postals d'aquests fotògrafs. La col·lecció Mauri, a més d'imatges de Sant Feliu, n'inclou d'altres poblacions veïnes (Llagostera, Palafrugell, Sant Hilari Sacalm, etc.). A més, quan marxà a Ripoll va continuar-la en aquella població.

Jesús Mauri va estar actiu uns sis anys i, posteriorment, es traslladà a Ripoll, on el 1910 s'anunciava a la premsa ripollesa. Allí ocupà galeries al carrer pare Coll i, més tard, a la plaça Gran, on, a més de fer de fotògraf, venia rellotges. També tenia una sucursal a Puigcerdà. A Ripoll es va casar amb Macarina Codina, natural de Palafrugell, amb qui va tenir tres fills: Alfons (1912), Carles (1917) i Isaac (1922). Jesús va exercir en aquesta població fins la seva mort el 26 de novembre de 1926. La seva vídua continuà el negoci fins l'any 1936, quan la galeria fou incendiada. La majoria de fotografies d'aquesta època són de la ciutat de Ripoll, i algunes de Campdevànol, mentre que les de la resta de la comarca (Montgrony, Ribes, Surroca, Ur) són molt escasses. Durant la seva llarga estada a Ripoll, a més de continuar la *Colecció Mauri*, va editar diverses sèries de postals, algunes numerades, d'altres no, —que jo sàpiga, encara per estudiar i catalogar¹².

Encara avui, molts autors de llibres, revistes o catàlegs, atribueixen erròniament les fotografies fetes per Jesús Mauri als Pirineus, durant els anys deu i vint del segle XX, al seu pare Amadeu. L'autoria d'Amadeu és impossible, ja que, com he explicat abans, l'any 1909 marxà definitivament a l'Argentina.

Mentrestant, a Sant Feliu, la galeria del carrer Hospital fou ocupada seguidament per Llorenç Martínez, el 21 de juliol de 1913, i per Feliu Romaní, el mes de febrer de 1914.

Cenyint-nos a la seva activitat professional a Sant Feliu, a més d'editar les col·leccions Mauri esmentades, Jesús Mauri fou l'autor de diverses imatges prou conegudes, editades també com a postals, com, per exemple, dues de la diada de Corpus de 1904 a la plaça de Sant Joan, diverses d'una cursa ciclista el mes d'agost del 1906 (la fotografia que apareix a la pàgina 40 del llibre *Fotògrafs i Editors a les comarques de Girona*. Emili Massanas (1940-1991), n'és una), una del cinema El Cineorama

d'entre 1908 i 1910, una de la festa de la cucanya del 1904 (semblant a les fetes pel seu pare anys enrera), algun retrat d'escolars, i també les fetes conjuntament amb el seu pare quan el rei inaugurà les obres del port. Però, lògicament, la feina principal de Jesús Mauri fou la de retratista d'estudi. Com vaig explicar a l'article "Els retratistes Guixolencs"¹³, la perfecció del retrat a Sant Feliu es produí just entrat el segle XX, gràcies als avenços tècnics i al descobriment de nous materials. En aquest sentit, un dels més clars exponents d'aquest període fou Jesús Mauri i Radó. D'aquest fotògraf, en conec una dotzena de retrats, repartits entre l'Arxiu Municipal i el meu arxiu particular.

Un altre fill d'Amadeu Mauri, Colom, nascut a Palamós l'any 1889, consta com a fotògraf al carrer Nou de Palamós entre 1907 i 1909. L'any 1910 acompanyà el seu pare a l'Argentina, i quan va tornar es va establir primer a Granollers i després a Barcelona. A la capital del Principat va editar una sèrie de postals de Sant Feliu als anys trenta (entre 1932 i 1935), numerades, sota el nom de *Colecció Mauri - Barcelona*. S. Feliu de Guixols (Costa Brava). També edità una sèrie de Palamós (consta de 97 unitats com a mínim i, segons creu l'arxivera de Palamós, Carme Adroher, la quasi totalitat de les fotografies que la conformen són dels anys quaranta, tot i que pot haver-n'hi alguna d'anterior), una de la ciutat de Girona (de 23 unitats com a mínim i amb diverses tires plegables) i una altra de la Costa Brava (de 84 unitats com a mínim). Colom Mauri va morir a Palamós l'any 1964, però de fet es creu que no hi havia viscut mai, si exceptuem els seus primers anys de vida¹⁴.

AGUSTÍ ROLDÓS I SOLER

Investigador

8. Vegeu el meu article "Fotografies en seqüències del segle XIX", a *Ancora*, 8.4.2004.

9. En un anunci publicat a l'*Anuari de Sant Feliu de Guixols* de l'any 1905, hi consta la galeria d'Amadeu Mauri (aleshores resident a Girona) al c/ Mall, 4. Aquest fet em fa suposar que, en els primers mesos d'estada a Sant Feliu, Jesús Mauri feia servir el nom del seu pare (molt conegut i apreciat a la població) com a reclam publicitari.

10. AMSFG, *La Informació*, 24.11.1904.

11. Emili Massanas en el seu treball ja citat (pàg. 22), fa constar la *Colecció Mauri* com una obra de Jesús Mauri, quan, en realitat, va ser editada pel seu germà Colom, el qual tenia galeria a Barcelona, a la dècada dels anys trenta, sense que sapiguem qui fou l'autor de les imatges (per l'estil, m'aventuro a dir que són obra de la casa Manetes). Una altra *Colecció Mauri* fou editada per Amadeu Mauri abans de l'any 1908, però es tracta d'imatges que només fan referència a la ciutat de Girona. (Vegeu *Catàleg de la Postal antiga de Girona (1896-1960)*, de Joan Cortés López, Girona, 1987). Així mateix, Massanas fa constar la data de 1907 com la de la marxa de Jesús Mauri a Ripoll; ara bé, observant algunes fotografies de la *Colecció Mauri*, editades per aquest fotògraf, algunes de les quals fan referència a les obres de port de 1908, ens adonem que el trasllat es degué produir entre 1909 i 1910.

12. Una part de la biografia de Jesús Mauri a Ripoll m'ha estat proporcionada per Agustí Dalmau i Font, arxiver d'aquella població.

13. *Ancora*, 22.4.2004.

14. Una part de la biografia de Colom Mauri l'he extret del treball de Carme Adroher, op. cit.

Treballar al moll en temps de grisors

JOSEP VICENTE

*Heus-aquí: Jo he guardat fusta al moll.
Vosaltres no sabeu*

*què és
guardar fusta al moll;
però jo he vist la pluja
a barrals
sobre els bots...*

De "Nocturn per acordió", Joan Salvat Papasseit

• HAVENT DESAPAREGUT L'ACTIVITAT COMERCIAL AL PORT

El moll, amb l'escullera en la seva badia, conforma l'espai propi de treball en terra dels pescadors i fa la funció de lloc d'amarratge de llurs teranyines i barques de tresmall. I també, alhora, serveix d'amarrador per a embarcacions de lleure. Aquestes activitats les empara l'harmonia de les virtuts ambientals del conjunt badia-port, de manera que "anar fins a la punta del moll" és un dels atractius més

agraïts i gratuïts que l'agradabilitat de la ciutat pot oferir: des de l'escullera, la petita ciutat paral·lela amb els seus turons que la mig abracen -en matins tramuntanals es veuen nítids com un aiguafort- es desplega a la contemplació, i, si ve d'aquí, a la reflexió, amb una elegància i generositat que no es donen en gaires ports.

Sempre va ser una mica així, de manera que la potent estructura del port -la pròtesi de granit i ciment que ara fa cent anys començà a ser implantada a la badia- va esdevenir progressivament, un factor de-

El Polar, a primer terme, i l'Antares, els últims grans vaixells de ferro construïts a la nostra platja. Foto: Salvador Sabater (Col·lecció: Fina Mallol).





Al moll es patia molt fred els dies crus d'hivern treballant a l'intempèrie vuit hores al dia

Vista general del port i la badia d'aquells.

finidor més del discret encant de la població; si una de les poques activitats innòcues dels humans és el badar, al port s'hi donen molt bones condicions per a la pràctica de la forma suprema de l'oci, que és mirar com les coses estan quietes i com algú hi treballa, en elles.

Són els teranyinaires que descarreguen caixes de peix blau a la llotja quan hi ha peix i els tresmallaires que desmallen mòlles, lluços, rogers, pagells i orades; quan és estiu hi ha també els homes que fan l'endreça a embarcacions d'esbarjo. En temps diferents dels d'ara, l'estímul era també anar a veure els vapors de tantes nacionalitats d'Europa i d'ultramar que venien a carregar taps, aglomerats de suro, paques de deixalles: anglesos de la naviliera Mc Andrews, alemanys de la Neptun, suecs de la Svenska Lloyd (que de vegades descarregaven pasta de paper), holandesos de la KNSM, nord-americans de l'American Export Lines, o de la Fabre Line - francesa, em sembla-, i d'altres procedències, de manera que, gràcies al port, Sant Feliu, com també Palamós, fou cosmopolita *avant la lettre*. (Hi hagué un temps -no tan llunyà com això- que a la ciutat

hi havia viceconsolats o agències consulars de set o vuit països europeus).

Anar al moll a veure quin vaixell -fos vapor o pailebot- hi havia, llegir-ne el nom a banda i banda de la proa, i el nom i el port de matrícula a popa, saber el port de destinació o imaginar-lo, sentir la ferum peculiar que desprenen les naus -una fortor com de resclosit però diferent i escalfat-, era com imaginar un viatge i repassar una lliçó de geografia.

També hi tocaven vapors de bandera espanyola, generalment amb suro procedent de ports andalusos i càrrega diversa d'altres llocs, i setmanalment hi havia algun dels petits vapors pintats de gris de la Naviera Condeminas (*Condesito*, *Condestable*, *Condecorado*) que feien l'anar i tornar entre Tarragona, Barcelona, Sant Feliu, Palamós, Marsella, Gènova i Liorna o La Spezia -és a dir, l'arc mediterrani nord-occidental-. I, encara, venien els pailebots noliejats per a la sal de Torrevella, Sant Pere del Pinatar o Sant Carles de la Ràpita; i algunes vegades eren socs per a la indústria química i la destil·lació seca de la fusta, que n'hi havia una fàbrica a Sant Feliu, al sector de

Calassanç -els Químics, se'n deia-. Periòdicament, venien també els carboners, vapors en general força tronats que portaven carbó de pedra d'Astúries. La càrrega anava consignada a la Compañía General de Carbones, que tenia el magatzem en un gran tancat a cel obert allà on ara hi ha la nosa del Joan I, i també a l'empresa Josep Sibils, que l'emmagatzemava en un solar a la carretera de Palamós. De vegades el carbó anava directament a la fàbrica de gas... Si hi hagués manera d'estudiar els papers -coneixements d'embarcament, facturacions, correspondència de cases consignatàries-, segur que se'n trauria una interessant història.

• **PERÒ AL PORT, TAN PLÀCID, TAN ACOLLIDOR, TAMBE S'HI HAN VISCUT PENÚRIES I HUMILIACIONS:**

Era al temps atemorit i terriblement mal alimentat de la postguerra, als primers anys quaranta -el temps del farro¹, podríem dir-ne-, que al moll hi havia dos vapors enfonsats per bombardeigs franquistes: el *Cabo Tres Forcas*, de la Naviera Ybarra, i el *Sac 5*, de la Sociedad Anónima Cros. El Govern de Madrid vencedor havia creat la Comisión de la Armada para el Salvamento de Buques amb l'encàrrec de reflotar embarcacions naufragades als ports



A dalt i a baix, l'*Antares* a punt de fer-se a la mar. Aquestes dues fotografies i la de la pàgina anterior són del juliol de 1943. Foto: Salvador Sabater (Col·lecció: Fina Mallol).



¹. Farro és la farina de blat de moro, base principal de l'alimentació de la gent treballadora en aquella època.

republicans. Els bussos treballaven amb escafandres "clàssics", de casc rígid d'aram i fabricació anglesa, se'ls vestia d'una peça de goma gruixuda, i l'aire els arribava impulsat des d'unes bombes pneumàtiques amb dos volants moguts a força de braços, com sortit, tot plegat, d'una il·lustració de novel·la de Jules Verne. Eren gent, els bussos, de feina dura i geni fort -andalusos, bascos-, mentre que el personal d'ofici en terra -fusters, mecànics- era en general gallec.

Es patia molt fred els dies crus d'hivern treballant a la intempèrie vuit hores al dia, sis dies a la setmana, en feines que molt sovint no implicaven moure's gaire. Hi treballaven potser una trentena de persones -la majoria forasters-, d'entre les quals deu ser just posar aquí els noms dels bussos Molina i Goitia, del mecànic Neira i de Carvalho, el fuster, a manera de petit homenatge a totes aquelles persones que vingueren a treure barcos, s'hi estigueren força temps, hi feren amics, i fills seus compartiren col·legi amb escolars d'aquí. Aquestes persones, amb els mitjans de l'època, que avui serien irrisoris, ajudaren a reflotar aquelles baluernes fosques i dramàtiques que, passat molt de temps, un dia deixaren el nostre port i foren portades lentament per uns remolcadors, com si fossin enormes animals malferits, a Barcelona, des d'on mai més no se n'ha sabut.

També treballar a la càrrega i descàrrega dels vapors era feina que exigia molta necessitat de guanyar un jornal. Quan "hi havia vapor", molts homes aplegats en una petita multitud de necessitats érem atents a l'encarregat dels consignataris que des d'una petita elevació a la plataforma del moll i, a dit, escollia la vintena de "triats" entre tants que pidolaven feina. Era una mena de rifa en la qual, toqués o no, sempre es perdia, i és que no podia ser d'altra manera: s'era perdedor per definició.

Un dels encarregats es deia Floris i tenia un caràcter fort i cridaner, i l'altre era en Pere Buixó (Pere "de la Colebra", li deien no sé per què) i el seu caràcter era més bonadós, gairebé compassiu, per bé que la feina havia de fer-se. Havia de ser un quadre patètic, el d'aquells homes, algun ben jove, mal nodrits, esperant que els caiguessin a la mà, com una almoïna, uns pocs jornals: un col·lectiu de companys de fatigues, cada un traginant la seva. Es pot creure que en Pere "de la Colebra" ho veia tal com era.

Perquè en aquells anys, el treball als vapors era dur, gairebé una forma d'esclavitud. El carbó venia, està clar, a dojo a les bodegues dels vells vapors que es buidaven a còpia d'omplir coves de vímet molt grossos i sòlids, fent servir uns xapos acabats en punta, com la forma de mitja clova d'ametlla, i grosses pales, tot molt reforçat, perquè res no podia ser normal en aquelles feines, sinó agressivament robust. En la negra negror de la bodega com el decorat d'una mina, el tros de cel blau que es veia per l'escotilla si un moment s'aixecava el cap de la feina tenia el color d'una dolorida esperança fora d'abast. No hi havia grues en terra com hi hagué anys a ve-

nir, i per aquell trau en baixava el cable de la ploma de la grua del propi vaixell amb els coves buidats que el mateix cable hissava plens. Feina bruta, la del carbó, que és com greixós i fa una pols que s'arrapa a la pell, a dins del nas, de les orelles. En el mirall gastat de la memòria tot hi és gris i negre. Quan el que es feia era carregar bales de taps, la cosa no era tan patidora, tot i que estibar les bales en l'espai de la bodega aprofitant al màxim els racons no era cosa per xalar-hi.

Amb posterioritat al salvament dels barcos abans esmentat, al moll es fabricaren blocs per reforçar l'espallter de l'escullera. També era dura la feina, igualment inhòspita en temps d'hivern, i sorollosa: una màquina molt elemental matxucava la pedra de pedrera per fer-la a trossos de mida adient per barrejar-los amb el pòrtland. L'empresa constructora es deia González Barros, S.A., era gallega, i segur que que estava en connivència amb els cacics del franquisme. Sigui el que sigui, si es va ara al moll, es pot saber quins blocs són els d'aquella operació: són els més ratats de ciment i aquells en què s'hi veuen més les pedres de la matxucadora. G.B, S.A. era gasiva del ciment.

• FINAL

Així era el treball al moll en època d'humiliacions, coses que no són a la memòria escrita, sinó, encara, a la memòria viscuda.

I no obstant els temps de grisor, la sòlida i elegant escullera ofería sempre -com un potent gest d'esperança- la contemplació de la cal·ligrafia lineal dels edificis de la ciutat posada gentilment entre la badia i la línia dels foscos turons que, en dies d'ambient tramuntanal, es veuen nítids i arestats, com un ai-guaafort. Part d'enfora hi teníem -i hi tenim- el mar inacabable.

JOSEP VICENTE

Escriptor



L'ARJAU, un mitjà de difusió que evoluciona

ÀNGEL JIMÉNEZ

Des de l'anomenat Informatiu de l'Arxiu i Museu fins a l'actual L'ARJAU, cinquanta números han donat a conèixer molts temes relacionats amb el nostre patrimoni. Gràcies a les persones implicades -ja siguin els mateixos tècnics dels serveis municipals o els investigadors que hi col·laboren- la revista ha evolucionat, i de mica en mica, s'han millorat els sistemes de treball, els seus continguts i -junt amb la imatge- la manera d'explicar-los.

• ELS INICIS

Des que van començar els Tallers d'Història l'any 1985 -entesos també com un servei de difusió de la recerca històrica feta a l'Arxiu i al Museu-, es varen buscar diversos mitjans per a portar a terme aquell objectiu. Entre altres, s'havia pensat en la possibilitat de publicar un butlletí específic d'ambdós serveis municipals. Tanmateix, això no va ser possible fins l'any 1989, quan era regidor de cultura Josep Muñoz i Ayats, a qui s'ha reconèixer i agrair que ho fes viable.

La finalitat o objectius de la publicació, més o menys, s'han anat complint, tot i que amb els anys s'hi han sumat els serveis d'Educació i de Biblioteca.

Quan en vam fer la presentació del primer exemplar al recinte firal, situat als jardins de Juli Garreta, un regidor -llavors a l'oposició- i una persona del públic van comentar que si aquella publicació durava més d'un any, "ja podríem estar contents". Manifestaven un escepticisme amb fonament, perquè fins llavors -i després també- s'havien fet diversos intents d'editar butlletins municipals que no van reeixir, almenys pel que fa a la continuïtat. Els magnífics *Quaderns d'Informació Municipal* sortiren els anys 1979 i 80. Més cap aquí, hi ha hagut altres intents: el *B.I.M.*, per exemple, que tampoc no va tenir una llarga existència. Parlem sempre de revistes municipals.

• LA CARA DE LA REVISTA

Pel que fa a la forma o presentació, els inicis varen ser modestos i senzills, però, no per això, menys importants. Les primeres capçaleres mostraven un pergami i la Porta Ferrada, il·lustracions que al·ludien, respectivament, a l'Arxiu i el Museu, els dos serveis que iniciaren el butlletí informatiu. Aquestes portades eren dibuixades per Néstor Sanchiz, tècnic del Museu, i també, en aquest cas, "dissenyador artesà".



A la dreta, portada del primer número. Llavors s'anomenava *Informatiu de l'Arxiu i Museu*.

A l'altra pàgina, una imatge del monitor, mentre es treballava en l'edició d'aquest número cinquanta de L'ARJAU.



L 50

La revista, com tot ésser viu, va anar evolucionant i, doncs, experimentant diversos canvis. Alguna vegada fins i tot va servir alhora de catàleg de l'exposició -com en

ens estalviava haver d'editar un catàleg, a part de la revista. Eren raons econòmiques.

En la capçalera del número 12, s'hi va introduir un altre canvi. Es mantenia, en petit, el pergamí i el dibuix d'una gerra, però la presidia el perfil de tot el conjunt monumental de l'església i el Monestir, que era el lloc on es desenvolupaven les activitats de l'Arxiu i del Museu i, per tant, les exposicions.

Aquest cop l'element principal de la capçalera es representava amb formes més senzilles i sintètiques, que donava una imatge més directa i moderna.

Arran de l'exposició del pintor Josep Amat, es va intentar de donar color a la portada; era el número 22, amb el títol "El passeig del Mar vist per Josep Amat". I el Monestir esdevenia "centre cultural". La portada del número següent, que tractava el tema "Un paisatge i un patrimoni", també va ser en color; en aquest cas, amb imatges del Passeig.

Més endavant, però, amb l'exemplar número 24 (juny de 1996), es retornà al dibuix del perfil del conjunt monàstic, partit en dos pel nom de la ciutat i, a sota, subratllat, l'Arxiu i Museu d'Història de la ciutat. I així vam continuar fins el número 28.

El canvi més substancial, pel que fa al concepte i al format de la revista, va arribar l'any 1997, quan preparàvem el número 29. Es va pensar que convenia "un cop de timó", un canvi en el disseny. L'ARJAU -l'arjau és la barra que gira el timó d'una embarcació- va ser el nom que escollí una majoria de tècnics i usuaris dels dos serveis per a encapçalar, com a títol, la revista que, d'altra banda, continuava amb el subtítol d'Informatiu de l'Àrea de Cultura. Per primera vegada intervenia en la composició de la revista un equip professional del disseny i la maquetatció. Es van plantejar canvis en diferents aspectes gràfics: el color salmó, que a partir de llavors seria el color identificatiu de la revista; la portada, a la qual es va incorporar una nova capçalera amb una fotografia, que acompanyada d'un titular anticipava el tema principal de la revista; i l'interior, que per primer cop va tenir retícula amb una certa normativa, i on a partir d'ara es tractaven de manera especial i diferenciada elements com la tipografia, marges, distribució de columnes, etc.

Amb un aspecte totalment renovat, el darrer canvi va arribar l'any 2000 (en el número 38). A nivell estètic, la revista va millorar molt, donat que s'hi utilitzaven tipografies noves i se'n va redissenyar totalment la seva retícula interior. La portada, que també va

el número 10 (1992), en què, per a parlar de "Guixolencs a Amèrica, el s. XIX", la portada era en color, il·lustrada per un magnífic veler pintat per Néstor Sanchiz-. Nou fou l'única vegada que la portada era en color i que ens servia de catàleg de les exposicions dels Tallers d'Història. Una raó important era que aquest fet

**La revista, com tot ésser viu,
va anar evolucionant i, doncs,
experimentant diversos canvis**

El canvi més substancial, pel que fa al concepte i al format de la revista, va arribar l'any 1997

canviar, continuava mostrant una fotografia virada -color sépia-, però aquest cop la imatge l'omplia tota sense que es veiés retallada per cap element, només s'hi sobreposava el títol i les dades de la revista. Una altra novetat a la portada, més funcional que no pas estètica, va ser la incorporació de petits titulars per tal de destacar alguns dels articles de l'interior.

D'altra banda, un pas molt important per a la revista va ser elaborar unes normes que, d'alguna manera, regulaven la disposició i distribució interna de la revista. Així, es va agafar el compromís d'unificar criteris i estructurar millor tot el contingut, seguint sempre un mateix ordre i respectant unes pautes mínimes. Aspectes com la disposició de les seccions, la il·lustració dels articles o l'estructura dels textos van fer la revista més entenedora i professional.

• ELS CONTINGUTS I LA DIFUSIÓ

Si els inicis del format varen ser austers i senzills i s'ha anat evolucionant cap a una presentació més complexa i il·lustrada, també podríem dir el mateix dels continguts. Els serveis d'Educació i de Biblioteca hi han aportat coneixements del món educatiu i del llibre, continguts perfectament complementaris a les activitats que es fan a l'Arxiu i al Museu. També els col·laboradors han variat i s'han diversificat els temes exposats, sempre relacionats amb el patrimoni guixolenc en el sentit més ampli de la paraula.



També ha estat molt significativa la incorporació d'una nova figura dins l'equip de treball: parlem de l'assessor lingüístic. El treball d'aquesta persona en la revisió i correcció de textos -totalment imprescindible en qualsevol edició, sigui quin sigui el seu suport- ha permès assolir un nivell encara més alt de professionalitat.

Pel que fa a la difusió, tenim constància que s'ha ampliat molt el nombre de lectors interessats a rebre'l, com ho demostra el fet que els 1.300 exemplars que surten es reparteixen pràcticament tots. De fet, molts números s'han exhaurit. A més, L'ARJAU ha evolucionat i s'ha adaptat a les noves tecnologies, i des de fa uns números, també s'edita en format digital a l'adreça www.guixols.net. Mitjançant aquest lloc web de l'Ajuntament, s'ofereix un nou canal d'accés que permet que la revista arribi a molts més lectors.

Tanmateix, no cal dir que resten molts aspectes per millorar, tant pel que fa a l'accessibilitat com respecte a la bona lectura i informació o a l'interès que pugui despertar, per esmentar-ne alguns. Tanmateix, no hem de dubtar que, amb l'ajuda i l'estímul dels lectors i amb la bona voluntat de tothom, ho podrem aconseguir.

ÀNGEL JIMÉNEZ

Coordinador de L'ARJAU



Tal com s'explica en l'article, al llarg de tots aquests anys L'ARJAU ha mostrat moltes cares diferents a través de les seves portades. El canvi més important es pot veure sobre aquestes línies.

El Museu fa parlar els objectes de la nostra comunitat per tal de donar un missatge, per comunicar

JORDI COLOMEDA FOLGADO

Sota aquest títol, el Museu d'Història ha produït una exposició temporal sobre la història, els fons i les funcions del Museu; un museu que fa parlar els objectes de la seva comunitat i que va iniciar el seu camí el 1904, ara fa cent anys.

Fa cent anys es van exposar a l'Ajuntament de la ciutat de forma permanent els materials ibèrics procedents de les excavacions arqueològiques que Eduardo González Hurtebise va realitzar a la punta dels Guixols. Es tractava d'una exposició permanent que tenia la voluntat clara d'esdevenir un museu. Avui el Museu pren aquest punt de sortida per mirar enrera i recuperar la memòria històrica d'aquesta institució, i alhora de personatges tan importants lligats al Museu com Josep Berga i Boada, Joan Bordàs, Mn. Llàmbert Font o Lluís Esteva.

El recorregut històric del Museu passa per diferents etapes d'empenta i de letargia que han anat conformant un museu com el que tenim actualment, amb diferents fons patrimonials fruit, cadascun, d'una època, d'unes inquietuds i d'unes persones que han fet anar endavant la institució. La participació social serà un important pilar del Museu des dels seus orígens, i anirà prenent cada cop més força.

En repassar aquesta història, es fa evident que la participació ha estat cabdal des dels seus primers moments, com es desprèn de les donacions originades des de la primera exposició el 1904, o de la implicació de l'Agrupació Excursionista, el lligam amb l'Escola de Belles Arts i una forta onada de donacions amb l'arribada de Josep Berga i Boada. Aquests dos grans impulsos -el primer, durant els primers anys del segle XX i el segon, a cavall entre els anys deu i vint- hauran d'esperar per trobar una represa considerable als anys cinquanta i seixanta.

Des d'aquest moment, s'inicia una participació de la societat en la gestió del Museu mitjançant la integració d'estudiosos i associacions (com són l'Institut d'Estudis Guixolencs o el Centre Excursionista Montclar, entre d'altres) en una junta. Aquesta participació ciutadana, que ha realitzat diverses tasques (assessorament, inventari, recerca...) sota diferents nomenclatures, ha tingut com a element comú el

Empremtes
per parlar els objectes de la nostra comunitat

Un museu amb història
 1904-2004

Exposició
 Del 8 de novembre de 2004
 al 15 de gener de 2005

HORARI:
 De dijous a divendres, de 10 a 13 h.
 Dissabtes, de 10 a 13 h i de 16 a 19 h.
 Diumenges i festius, de 10 a 13 h.
 Dies 25 i 26 de desembre i 1 de gener tancat.

Museu d'Història
 carrer de l'Escola
 08100 Guixols (Girona)
 Tel. 972 30 11 70 Fax 972 30 11 71
 museu@guixols.cat www.guixols.cat

Departament de Cultura
 Departament de Benestar Social i Esports
 Departament de Salut

Sense totes les persones que han participat d'alguna manera en l'activitat, en la gestió i en la creació dels fons del Museu durant aquests cent anys, res no tindria sentit

nom de junta, i actualment l'anomenem Junta Tècnica del Museu d'Història.

La realització de diferents exposicions i activitats amb associacions del territori i amb altres entitats, amb la implicació directa d'ensenyants, han estat una constant des dels anys vuitanta. Aquesta participació social mitjançant les associacions ciutadanes ha estat un bon vehicle per tal d'afavorir la participació.

Hi ha un altre tipus de participació ciutadana molt important: el suport de totes aquelles persones que participen en les activitats que organitza el Museu, que el visiten i animen altres persones a visitar-lo i, sobretot, de totes aquelles persones que han col·laborat activament amb la institució o que hi han fet donació o cessió d'objectes. Sen-

se totes les persones que han participat d'alguna manera en l'activitat, en la gestió i en la creació dels fons del Museu durant aquests cent anys, res no tindria sentit.

Gràcies a totes i a tots, avui podem comptar amb un museu que custodia uns fons importants i que realitza un seguit de funcions que també intentem explicar mitjançant l'exposició. Per tant, també podem veure un exemple de què és un museu i què es fa en aquesta institució.

Avui, el Museu vol recordar el seu passat per projectar-se cap al futur en estreta relació amb la població a la qual serveix. Cal donar una nova empenta per renovar i ampliar un museu amb història però que no vol quedar ancorat en aquesta història. La socie-

tat en la seva activitat diària deixa empremtes: la matèria primera del Museu són aquestes empremtes. El Museu fa parlar els objectes de la nostra comunitat per tal de donar un missatge, per tal de comunicar. Es tracta de difondre la història de tota la comunitat de l'àmbit territorial del Museu fent participar la pròpia comunitat en tot el procés.

Les eines principals que hauran de permetre que el Museu iniciï una nova etapa -amb les garanties que comptarà amb els mitjans adequats per poder comunicar-se i relacionar-se amb la gent, amb la societat-, les trobem en l'elaboració del Pla Especial d'Intervenció del Monestir -el pla director de l'edifici- i en la realització del Projecte de Reforma del Museu, que han d'aprovar-se aviat i el desenvolupament dels quals esperem que es pugui iniciar per fases ben aviat. Aquests dos documents ens han de permetre gaudir d'un espai idoni per a portar a terme aquesta tasca a la seu principal del Museu al conjunt del Monestir, que ha aixoplugat la institució des del 1914-, i disposar d'uns mitjans adients per a desenvolupar el paper que el Museu s'ha marcat.

JORDI COLOMEDA FOLGADO
Museu d'Història

Les donacions són una forma de participació. Un exemple d'això és la recent donació dels estris de J. Duran per part de la seva família.



Eduardo González Hurtebise, Josep Berga i Boada i el Museu de Sant Feliu de Guíxols

SANTIAGO PLANA I BERGA

En Josep Berga i Boada, nascut a Olot l'any 1872, fill i deixeble del conegut pintor Josep Berga i Boix, era un home inquiet i polifacètic: dibuixant, pintor, escultor, literat... i, molt especialment, pel que respecta a Sant Feliu de Guíxols, un bon educador, un bon pedagog.

Josep Berga i Boada amb els deixebles de l'agrupació excursionista a la Roca de Sant Jaume, amb la inscripció "Els que hem fet el Museu. Agost 1920". Fons Berga i Boada (AMSFG).



Arribà a Sant Feliu el 1912 havent guanyat les oposicions a la plaça de professor de Belles Arts de l'Escola d'Arts i Oficis que aleshores hi havia a la ciutat.

Però deixem per un moment en Berga i Boada que acaba d'arribar a Sant Feliu, on desenvoluparà al llarg d'onze anys, fins a la seva prematura mort l'any 1923, una intensa i profitosa tasca, i coneguem l'altre personatge d'aquesta història.

Eduardo González Hurtebise, historiador, del cos oficial d'arxivers i antiquaris, destinat a Girona, l'any 1903 estava treballant a l'Arxiu de Sant Feliu de Guíxols. Per aquesta aventualitat, coincidí casualment amb unes troballes que la brigada municipal féu al Fortim, i les identifica com una necròpolis ibera.

Amb el suport de l'Ajuntament, es procedí a l'excavació sistemàtica de l'entorn. Els objectes trobats, molt valorats en aquell moment, van ser posats, -en paraules escrites pel mateix G. Hurtebise a la seva

*Memoria*¹- "en sólida y elegante vitrina, habilitándose al efecto el centro de una de las salas de la casa consistorial".

González Hurtebise no es cansa, al llarg de la seva *Memoria*, escrita l'any 1905, de remarcar i de fer veure que allò pot ser el nucli, la llavor, d'un futur museu: "Lo que este naciente Museo llegará a ser algún día, Dios lo sabe"². I segur que la troballa va despertar un moviment d'interès ciutadà, ja que a la mateixa *Memoria* diu després de diverses donacions rebudes (làmpades i vidres romans, monedes imperials, asos d'Empúries, un tros de mosaic d'ell mateix): "San Feliu de Guíxols tiene el núcleo de un Museo"³.

Fa també una sèrie de recomanacions: llocs que ell aconsella d'explorar per Sant Feliu i pels entorns, i diu: "Procurar sostener vivo, en el ánimo del pueblo el amor a nuestra historia y antigüedades y conservar y acrecentar el Museo"⁴.

Bé, res d'això no es va ser. G. Hurtebise és nomenat per a altres càrrecs i, amb ell fora, ningú no va agafar el testimoni per continuar l'obra.

Quan Berga i Boada arribà a Sant Feliu el 1912, a Sant Feliu no hi havia museu, ni físicament, ni en la memòria de les persones.

La vitrina, tan ben col·locada al centre d'una sala de l'Ajuntament l'any 1905, la trobà Berga "en mal lloc arraconada"⁵.

La seva labor pedagògica, a l'Escola de Belles Arts, i també a l'Escola Municipal de Dibuix de Noies, de la Mancomunitat, el portà a crear a poc a poc un petit museu a la seva escola, "col·locant-hi -deia ell- exemples, mostres, objectes, que serveixen per a les lliçons. Un petit museu sota teulada, que hi cau aigua quan plou"⁶.

Organitzà xerrades, conferències els dissabtes i festius, i sortides els diumenges. Som als anys 1910 - 1920, en plena explosió de l'excursionisme català: "per tot arreu sorgeixen associacions i grups modestos de gent que espera l'hora de plegar del treball per reunir-se i reviu l'excursió feta i documentar-se per la propera. Es fan conferències, cursets, es creen deixebles. Cada associació esdevé un fogar de cultura"⁷.

Aquest fogar de cultura, Berga ja el tenia. I donà forma a les seves sortides a la recerca de peces per al seu incipient museu creant l'Agrupació Excursionista de la Secció de Belles Arts de l'Escola d'Arts i Oficis de Sant Feliu de Guíxols. Així, amb aquest nom tan llarg i una gran bandera, reuní els seus alumnes de les dues escoles i... on va anar? Doncs seguí les passes que li indicava González Hurtebise a la seva *Memoria*: a Romanyà, a la Pedra Alta, a la Plana Basarda, a Vallvanera, a la Roca d'en Rovira, a Fenals, a Malvet, a la cova d'en Riera, etc. Ell tenia una mica d'experiència excavant: ho havia fet a Empúries, on tenia una bona relació amb Caterina Albert (l'excavació encara no estava regulada ni legislada). Conegué el Dr. Melé de Tossa i van col·laborar, ell i els seus alumnes, en les excavacions de la vil·la romana dels Ametllers.

Finalment, aconseguí de l'Ajuntament un local al



1. S. Feliu de Guíxols durante la Edad Antigua. *Memoria* por E. González Hurtebise (pàg. 1). Arxiu Històric Municipal.

2. Id. pàg. 1.

3. Id. pàg. 21.

4. Id. pàg. 36.

5. Fons Berga i Boada. El Museu-06. Arxiu Històric Municipal.

6. Id. L'Escola-01 (pàg. 14).

7. Josep IGLESÍAS. *L'excursionisme a Catalunya*. Fundació Carulla-Font. Nadal 1975.



Jo volia avui ressaltar o fer conèixer l'aportació feta per Berga i Boada en agafar el testimoni gairebé perdut i oblidat de la llavor deixada per González Hurtebise

L'Agrupació Excursionista a Empúries. Foto fons Josep Berga i Boada (AMSFG).

mateix edifici on tenia l'escola -el del Monestir-, sembla ser que molt precari, i reuní totes les seves troballes i les donacions que havia aconseguit, més els objectes de la vitrina del Sr. Hurtebise, i l'estiu de 1919 es va fer el que aleshores es considerà la inauguració del Museu, almenys aquest era l'estat d'opinió que aleshores hi havia, potser perquè era la primera vegada que els objectes exposats disposaven d'un local específic per a ells. (R. Albiol Barnes ressenya aquesta inauguració del 1919 en un periòdic local el nom del qual desconec. D'aquesta ressenya, però, en tinc una reproducció en un retall de premsa redactat en ocasió de la inauguració del Nou Museu Municipal l'any 1975 o 1976).

Del discurs que Berga hi pronuncià, se'n conserven fulls solts manuscrits. Algunes de les frases del seu discurs són interessants⁸:

- (full 17) "... si no haguéssim començat així, ni l'ambient ni l'entusiasme haurien arribat mai, i menys hauríem tingut Museu..." (el subratllat és meu).
- (full 18) "... ningú sabia que ens convé un Museu, ... si no hi hagués un començament d'ell ... Si ... haguéssim volgut tot d'una el Museu que somniem ..., inútilment hauríem passat la vida somniant-lo, però sense tenir-lo mai" (el subratllat és meu)".
- (full 26)" ... hauria pogut fer-vos una memòria detallada de tots els treballs realitzats en cada excursió, mes això ... s'anirà publicant ..." (el subratllat és meu).
- (full 19)"... "El que convé és que l'obra continuï, que ni uns ni altres la deixem a mig camí com ja s'havia fet" (al·lusió evident a l'inici estroncat de G. Hurtebise. La cursiva és meua).

Bé, al cap d'un any va haver-hi un nou acte d'ampliació del Museu, per la donació del Dr. Melé de part de les troballes de la vil·la romana de Tossa, en agraïment a Berga i als seus alumnes per la seva col·laboració en les excavacions. Aquest acte ja és prou ben conegut: el discurs de Berga i Boada fou publicat en un suplement del periòdic local *El Ideal*.

⁸. Fons Berga i Boada. El Museu-01. Arxiu Històric Municipal.

⁹. Id. El Museu-06.



Imatge del Museu presa probablement entre els anys 1919 i 1923, a la sala annexa a l'escola de Belles Arts. Foto fons Josep Berga i Boada (AMSFG).

També seria interessant fer-ne algun comentari, però ara ens allargaríem massa.

Jo volia avui ressaltar o fer conèixer l'aportació feta per Berga i Boada en agafar el testimoni gairebé perdut i oblidat de la llavor deixada per González Hurtebise. Aquest últim havia deixat el nucli d'un museu, però no pròpiament un museu, perquè, en no residir a la ciutat, ningú no en va agafar les regnes per mantenir-lo i millorar-lo, ans al contrari, pel fet de ser sols un moble, va ser arraconat. Berga va fer un pas més en dotar el Museu d'un local propi, ampliant-lo amb noves donacions i troballes pròpies i, el més important, creant una vida al seu entorn, fent-lo viu. Almenys mentre ell hi va ser.

Aquesta és una part important de la història del naixement del Museu de Sant Feliu de Guíxols molt poc o mal coneguda, que en Berga i Boada per l'esforç, el treball i -jo diria- el gran compromís personal amb què s'hi va lliurar, bé es mereix que li sigui reconeguda.

SANTIAGO PLANA I BERGA

Familiar de Josep Berga i Boada

Josep Berga i Boada, el primer director del Museu

Les diferents etapes d'embranchada i ralentització que ha viscut el Museu d'Història, especialment en els seus primers anys d'història, es poden conèixer molt millor mercès a la documentació i les imatges del fons de Josep Berga i Boada que han ingressat a l'Arxiu Municipal, a partir de la donació de Santiago Plana i Berga, nét d'aquest brillant artista i pedagog.

Malauradament, els moments d'esplendor -com la creació d'una exposició permanent que pretenia ser l'origen d'un museu per part d'Eduardo González Hurtebise o com l'ampliació, ordenació i les noves donacions aconseguides per Josep Berga i Boada- han alternat amb períodes d'abandonament o de manca d'atenció, que s'han repetit en diferents ocasions posteriorment dins la història de la institució.

El fet que hi hagi moments de decadència o de poca cura del Museu no ens ha de desmerèixer els brillants moments engrescadors i d'embranchada, entre els quals destaquen la voluntat de creació inicial i, especialment, l'esforç personal, la dedicació i l'afany de fer participar del que esdevindrà el que podem considerar el primer director del Museu: Josep Berga i Boada.

MUSEU D'HISTÒRIA

NOTÍCIES

DEL MUSEU

Un deute amb el Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols, Girona

Estic redactant un llibre de divulgació sobre les caixes de mariner, aquelles caixes de fusta que usaven els mariners en els velers de fusta que comerciaren durant tants segles fins que aquests receptacles deixaren d'estar de moda a la primera meitat del segle XX. Els navegants les solien usar per a emmagatzemar i transportar (quan desembarcaven) les seves vestimentes, els materials de lectura i escriptura, els objectes religiosos, aliments propis de suplement i records atresorats durant els seus viatges pels més llunyans racons del món. També els usaven com a seients a bord del vaixell.

El llibre vol posar èmfasi en els llocs i els períodes en què la gent de mar obtenia llurs caixes, i en com les construïen. Qui les decorava (amb pintures a l'interior de la tapa de dalt), com les transportaven en desembarcar i què se'n feia, d'aquestes caixes, un cop el navegant deixava el mar.

He examinat caixes de mariner d'uns cent museus de les zones i països d'Amèrica del Nord i d'Europa.

Encara que la construcció d'aquestes caixes és bàsicament la mateixa a pertot arreu, hi ha importants diferències durant certs períodes de temps i en diferents localitzacions geogràfiques. D'aquestes cent o més col·leccions que he pogut consultar, el Museu guixolenc posseeix les que es poden considerar les caixes de mariner més ben decorades de totes. El Museu i la ciutat hauríeu d'estar ben orgullosos de la vostra col·lecció de caixes de mariner clàssiques catalanes. Malauradament, no us ha arribat prou informació sobre quan i on foren fetes, decorades i usades.

Agraïxo al Museu el generós acolliment en la meua visita a Sant Feliu la passada primavera, i el suport que ha fet possible que la vostra col·lecció esdevingui una part important del meu llibre.

Dr. Charles E. Burden

Conservador adjunt de col·leccions
Museu Marítim de Maine
Bath, Maine, USA

DARRERES DONACIONS

AL MUSEU

Néstor Sanchiz.

1 fragment de rajola de paviment decorada amb onades, probablement del segle XVIII, procedent de l'ermita de Sant Amanç.

15.09.04

Pau Casals

1 ampolla de Gran Licor Estomacal Bonet i 1 d'anís Costa Brava. Ramon Bonet.

15.09.04

Oriol Planella

2 màquines d'afaitar elèctriques.

06.10.04

Olga Gruart

2 olis sobre tela, obres de Josep Albertí.

21.10.04

Dr. Peya

4 tubs graduats amb peu i bec de laboratori.

ADQUISICIONS

Un retrat de noia pagesa amb fons de tema rural, realitzat a l'oli per Jaume Pons Martí.



Ser per educar

XAVIER SALA CERVÓS

Els nostres fills, en certa manera, són els nostres educadors, ja que ens ajuden a percebre les nostres incoherències. Ens serveixen de mirall i ens fan presents les nostres limitacions i les nostres contradiccions.

"Has de llegir i estudiar més", diu el pare escarxofat mirant la televisió, després de donar una ullada a les notes del seu fill.

"No cridis!", diu el mestre cridant atabalat a l'alumne que li ha aixecat la veu.

"Heu de ser més tolerants l'un amb l'altre i aprendre a compartir les coses!", diu la mare intervenint en una discussió entre els seus fills, que es barallen a l'habitació per la música que volen posar. Això sí, després d'haver-li comentat a la veïna, davant els seus fills, que de cap de les maneres acceptaria que posessin una mesquita al barri.

Segurament, la majoria de nosaltres ens podríem identificar amb una d'aquestes situacions o alguna de semblant en què intentem educar i transmetre uns valors que es contradiuen amb la nostra manera d'actuar. Davant aquestes situacions, els nostres fills ens podrien contestar amb aquell aforisme que diu "No diguis el que he de fer, perquè el que fas no em deixa escoltar les teves paraules".

Així, l'educació ens aboca inexorablement a l'autoreflexió sobre quins són els valors i actituds que transmetem de fet i no aquells que en el món de les idees i mitjançant alligonsaments morals intentem d'ensenyar. També se'ns planteja que és "impossible" no educar, correctament o incorrectament, des del mateix moment en què la majoria d'actuacions de la vida quotidiana representen un model d'actituds i valors. Per exemple, darrera el senzill fet de comprar qualsevol producte hi ha implícits tota una sèrie de valors.

Ens trobem, doncs, amb el fet que els nostres fills ens serveixen de mirall i ens fan presents més que ningú les nostres limitacions, les nostres contradiccions... atès que es guïaran més pel que ens vegin fer que no pas pel que els diguem que han de fer. Per tant, podem dir que ells en certa manera també són els nostres educadors, en tant que ens ajuden a percebre amb més claredat les nostres incoherències.

El fet de trobar-nos amb les nostres contradiccions no ens hauria d'angoixar, sinó al contrari: per un costat, huriem de motivar-nos per créixer com a persones i, per l'altre, fer-nos avançar en l'autoacceptació del que som, amb les nostres virtuts i defectes.

No diguis el que he de fer, perquè el que fas no em deixa escoltar les teves paraules



Podríem concloure, doncs, que si ens preocupa l'educació dels nostres fills, primer de tot, potser hauríem de començar per posar de moda la reflexió, en concret sobre el que fem i sobre com tots els nostres actes tenen una estreta relació amb el que som.

Com més petits són els nostres fills, més importància tenim com a referents.

XAVIER SALA CERVÓS
Centre 0-3 anys



Un curs d'estiu de la Universitat de Barcelona a Sant Feliu de Guíxols (1969)

A primer terme, l'arqueòleg gironí Miquel Oliva Prat conversant amb Margarida Wirsing, enmig dels assistents a la conferència de Lluís Pericot. Fotografia de Lluís Esteva Cruañas (Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols. Fons Lluís Esteva Cruañas).

A l'altra pàgina, participants en el curs davant del menhir de la Murtra de Romanyà de la Selva, el 20 de juliol de 1969. Fotografia de Lluís Esteva Cruañas (Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols. Fons Lluís Esteva Cruañas).

FRANCESC AICART I HEREU

El 19 de novembre de 2003, l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i la Universitat de Barcelona van signar un conveni marc de col·laboració. Un dels acords del conveni especifica que la Universitat de Barcelona fomentarà la realització d'activitats de caire cultural, científic i tècnic a la ciutat de Sant Feliu de Guíxols. En aquest article recordarem un precedent d'aquesta vinculació, que forma part de la història de l'ensenyament a Sant Feliu de Guíxols: la realització del Primer Curso de Verano para Extranjeros l'any 1969, dirigit pel doctor Lluís Pericot García, catedràtic de Prehistòria de la Universitat de Barcelona, un exemple de la potencialitat que ha tingut -i encara té- el municipi a l'hora d'acollir activitats d'aquestes característiques.

El curs es va desenvolupar entre el 7 i el 24 de juliol de 1969, organitzat per la Universitat de Barcelona, amb la col·laboració d'altres institucions (Diputació Provincial de Girona, les cambres de comerç de la província, l'Ajuntament de la ciutat i la delegació provincial del Ministerio de Información y Turismo) i la participació activa de diferents guixolencs, com el mestre i arqueòleg Lluís Esteva Cruañas, la pedagoga i escriptora Margarida Wirsing Bordas, l'alcalde, Manel Vicens Moner, o el president de la Cambra de Comerç, Joan Albertí Salip. La previsió era que acabés el 27 de juliol, però la cloenda es va fer el dia 24, atès que els estudiants italians, que eren majoria entre els inscrits, havien de retornar al seu país amb el vaixell *Canguro Blanco*¹.

A la pràctica es realitzaren dos cursos (elemental i mig) en funció del nivell d'espanyol dels alumnes. Cadascun dels cursos admetia, com a màxim, trenta alumnes, tot i que no sabem en realitat quants

alumnes s'hi van inscriure. Podem deduir per les fotografies conservades que van participar-hi una quinzena d'alumnes². Ahora, els cursos se subdividien en grups de parla anglesa i francesa, respectivament. Les classes es dugueren a terme als matins a les aules de la Secció Delegada Mixta de l'institut de Girona (l'actual IES Sant Elm).

L'estructura era molt escaient per a un curs d'estiu, atès que combinava l'aprenentatge amb el lleure, el turisme, la cultura i el coneixement del territori. El programa del curs constava de tres parts: les classes matinals, de dues hores de durada, amb lliçons de llengua, literatura, història, geografia, art, costums i pràctiques de llengua espanyola; tres conferències setmanals i col·loqui posterior a càrrec d'especialistes de reconegut prestigi acadèmic; i dues excursions culturals i turístiques cada setmana dins de la província de Girona, que tenien previst fer els dimarts i dijous a la tarda³.

L'estructura era molt escaient per un curs d'estiu, atès que combinava l'aprenentatge amb el lleure, el turisme, la cultura i el coneixement del territori

1. Segons publicava el setmanari *Ancora* (1100-1101, Sant Feliu de Guíxols, 30-7-1969). Un dels elements de difusió del curs va ser la impressió d'un cartell, obra de Joaquim Pla. Vegeu l'article de L. d'A. (pseudònim de Margarida Wirsing), "Un cartell per a la ciutat", dins *Ancora*, 1097, 3-7-1969.

2. Lluís Esteva Cruañas va realitzar diverses fotografies del curs -tres de les quals il·lustren aquest article-, que es conserven a l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols (Fons Lluís Esteva Cruañas). La seva amistat amb Lluís Pericot de ben segur que degué contribuir al fet que la Universitat de Barcelona organitzés aquest curs a Sant Feliu.

3. Sobre l'estructura del curs, vegeu l'article de Lluís Esteva "San Feliu de Guíxols: El lunes comienza el curso de verano para extranjeros", dins *La Vanguardia Española*, 5-7-1969, p. 29.



El senyor Morera, a primer terme, durant una de les sessions del curs. Fotografia de Lluís Esteva Cruañas (Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols. Fons Lluís Esteva Cruañas).



• EL PROFESSORAT I LES CONFERÈNCIES

Les classes de llengua i literatura espanyoles van anar a càrrec dels professors Miguel Orta Ramon, llicenciat en Filosofia i Lletres i catedràtic de llengües de l'institut de Figueres; Francisco Javier Sánchez, també llicenciat en Filosofia i Lletres, i professor agregat de llengües de l'institut de Girona; i la professora J. Weatherby de Sánchez, llicenciada en idiomes moderns a Saint Andrews (Escòcia). Lluís Pericot García exercí la direcció del curs, que comptà també amb tres sotsdirectors: Santiago Sobrequés Vidal, director de l'institut de Girona; Eduard Cuéllar Bassols, director de l'institut de Figueres i Benet Morera Manción, director de la secció delegada de l'institut de Girona a Sant Feliu de Guíxols⁴.

Les conferències van ser obertes a tothom, de manera que els ciutadans de Sant Feliu van poder participar-hi, amb una intenció clara per part dels organitzadors d'apropar la ciutat a la vida universitària⁵. El ventall de conferenciants cal dir que fou extraordinari. Va obrir el cicle el professor Benet Morera⁶; el dia 11 de juliol, el Dr. Enric Mirambell, director de la Casa de Cultura de Girona, dissertà sobre "Clases de documentos d'arxiu i la seva importància en la investigació històrica". Seguidament, el Dr. Pericot presentà el Dr. Antonio Beltrán, degà de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Saragossa, qui donà "una apasionada y apasionante conferencia sobre *"Alma y ser de Aragón"*, con proyección de diapositivas en color y una audición de cantos y músicas aragoneses"⁷.

La quarta conferència anà a càrrec del Dr. Santiago Sobrequés Vidal, qui dissertà sobre la història de la comarca. Lluís Esteva (*La Vanguardia Española*, 29-7-1969) destacava que Sobrequés "puso de relieve los tres momentos álgidos de progreso económico por que ha pasado la comarca a partir de la Prehistoria: del 1250 al 1450, debido al pujante comercio con Oriente a través del Mediterráneo, con el coral como primera materia de exportación, pues era la base de lo que podríamos llamar bisutería pobre de aquella época; del 1750

al 1900, gracias a la industria del corcho hoy en franca decadencia, y por último, a partir de 1930, por influjo del turismo, momento cuyo final nadie puede predecir.

Lluís Pericot va impartir la darrera conferència el 23 de juliol. L'eminent prehistoriador de la Universitat de Barcelona, segons descriu Lluís Esteva en la notícia citada en el paràgraf anterior, va complementar la seva dissertació "con diapositivas especialmente referidas al arte rupestre naturalista, al esquemático y preferentemente al ibérico, de las cuales fue sacando conclusiones sobre la manera de vestir, costumbres y utensilios de las diferentes etapas"⁸.

• LES EXCURSIONS

La primera de les cinc sortides va consistir en una visita guiada per la ciutat a càrrec de Lluís Esteva Cruañas que es va cloure amb una recepció oferta per l'alcalde el qual, juntament el president de la Cambra de Comerç, va acompanyar-los en la visita a l'Arxiu Municipal. El 10 de juliol, els estudiants van anar a Girona⁹, on visitaren Sant Pere de Galligans -després de fer-hi un aperitiu ofert per l'Ajuntament-, la catedral i el Passeig Arqueològic, i van cloure la seva estada amb una visita a la Casa de Cultura, on van ser rebuts pels doctors Mirambell i Sobrequés.

La tercera excursió fou a Platja d'Aro, "por ser población que ostenta el máximo exponente de crecimiento, bajo el impulso del turismo". Els excursionistes van constatar el contrast entre l'església de Fenals i la part moderna de la primera línia de costa, farcida de gratacels, i van cloure la visita amb un *vino español* ofert per l'Ajuntament presidit per Joan Cargol Pérez.

La quarta sortida va ser una excursió marítima per contemplar la costa -aleshores més salvatge que ara- fins a Blanes, on visitaren el Jardí Botànic. Finalment, el diumenge 20 de juliol van fer una excursió matinal a la zona dolmènica de Romanyà de la Selva guiats per Lluís Esteva Cruañas, excursió que es va cloure amb un esmorzar a l'Hostal Les Gavarres.

• EPÍLEG

Les sessions van finalitzar el dia 23 de juliol amb la conferència del doctor Pericot i les proves per a l'obtenció dels certificats d'aptitud, tot i que la cloenda oficial es va fer l'endemà en el saló de sessions de l'Ajuntament (fig. 4). Segons Esteva (*La Vanguardia Española*, 29/07/1969) durant l'acte "se intercambiaron impresiones sobre el futuro de los «Cursos de Verano», impresiones que fueron francamente optimistas". Malgrat l'optimisme del senyor Esteva, no sabem si aquesta iniciativa pionera va tenir continuïtat en els anys següents¹⁰.

FRANCESC AICART I HEREU
Servei Municipal d'Educació

4. Informació extreta d'Àncora (1098, 10-7-1969). En la mateixa notícia, es tracta també de l'acte d'obertura del curs realitzat el 7 de juliol. En la notícia de Lluís Esteva citada en la nota 3, hi figura també com a professora del curs la senyora Margarida Aguyó. Sobre la figura del senyor Morera, vegeu l'article de José Luis Mayo "Sr. Morera, in memoriam", dins L'ARJAU, Informatiu de l'Àrea de Patrimoni Cultural, núm. 41, Sant Feliu de Guíxols, novembre de 2001, p. 38-39.

5. Vegeu l'anunci publicat a Àncora (1098, 10-7-1969). Per les notícies que hem pogut recopilar, deduíem que finalment es van fer cinc conferències, conseqüència probable de l'escurçament del curs.

6. Segons la notícia publicada a Àncora (1099, 17-7-1969), el títol de la conferència era "Els primers pobladors de la Península Ibèrica". Ni el títol de la conferència ni el tema coincideix amb la notícia que publica Lluís Esteva a *La Vanguardia Española* on esmenta que Morera va fer un estudi geogràfic i històric de la comarca. Vegeu: ESTEVA, Lluís. "San Feliu de Guíxols: Clausura del I Curso de Verano para Extranjeros", dins *La Vanguardia Española*, 29-7-1969, p. 27.

7. Àncora (1099, 17-7-1969). 8. Segons Àncora (1100-1101, 30-7-1969), Pericot va parlar dels monuments arqueològics de la província. Coincideix amb la notícia d'Esteva sobre la projecció de diapositives. Cal assenyalar que diverses fotografies d'Esteva, segurament pertanyen a aquesta conferència; per tant, hem de considerar que disposava d'informació de primera mà.

9. D'aquesta excursió, n'informà en portada el diari *Los Sitios* (8094, 12-7-1969). La breu notícia va acompanyada d'una fotografia del grup en el Passeig Arqueològic de Girona, en la qual es distingeix a primer terme Lluís Esteva i la seva muller, Elena Massaguer. Les notícies sobre les excursions les hem extret d'Àncora (1099, 17-7-1969).

10. L'any 1970 hi havia programada una segona edició del curs (Àncora, 1146, 11-6-1970), tot i que no n'hem trobat, de moment, cap més referència.

“Les Ciències Socials en l'entorn més immediat a l'alumne”

Una experiència a St. Feliu de Guíxols. Baix Empordà

Fragment de la comunicació presentada al III Simpòsium sobre l'Ensenyament de les Ciències Socials. “Homenatge a Pilar Benejam. De la teoria... a l'aula”. Universitat Autònoma de Barcelona, tardor 2004.

DOLORS RUBIROLA I SITJAS

Feta la presentació del CEIP L'Estació i de la càrrega històrica que li comporta el seu emplaçament, com també la dels Tallers d'Història i de les fons bibliogràfiques i documentals de la ciutat, com a recursos que podem aprofitar els professionals de l'ensenyament dels centres educatius de St. Feliu, vaig presentar l'enfocament que donem a l'àrea de coneixement del medi social als cicles inicial i mitjà de primària. Dels continguts i la metodologia de treball, ara no en parlaré, per raons d'espai.

Per què partir de l'entorn més immediat, encara

En els moments actuals, en què d'una banda, suportem un excés d'informació sobre la situació mundial a través dels mitjans de comunicació, amb continguts sovint difícils de digerir, i en què gairebé coneixem els esdeveniments en el moment en què succeeixen a qualsevol racó de món, i en què, d'altra banda, gaudim d'accés a les possibilitats que ens ofereixen els magnífics documentals que s'editen, semblaria que l'estudi d'allò que tenim tan a prop, i que veiem cada dia, hagi de perdre valor i importància. Per contra, penso que els valors que pot proporcionar la proximitat són de molta vàlua.

Valors

- IDENTIFICACIÓ DE NOCIONS GEOGRÀFIQUES, HISTÒRIQUES, SOCIALS I AMBIENTALS, EN EL TEU ÀMBIT MÉS PROPER

Poder identificar allò que trobes en un llibre de text en el teu entorn et proporciona una visió real del concepte, i aquest coneixement et permet fer relacions, comparacions i extrapolacions. Passar del més concret a l'abstracte. Partir d'allò que tenim més a prop, per arribar a allò més llunyà.

Com ara, en el cas de St. Feliu, ¿què més bé que poder visualitzar tota la terminologia del relleu de costa: badia, cala, penya-segats, illa, port, puigs i turons? O bé, amb el recorregut del curs de la riera de les Comes, poder copsar la idea de: cabal, erosió, nivell de l'aigua, torrent, afluent, desembocadura. I també fixar-se en el tipus de vegetació i l'activitat humana

que s'hi desenvolupa o s'hi ha dut a terme: horts, vinyes, aprofitament hidràulic (molins i pous)...

O conceptes més abstractes com el d'altitud, amb l'esforç físic que representa la caminada des d'arran de mar fins a l'ermita de St. Elm, que són 100 m de desnivell. I també el de temperatura, perquè, amb les dades locals de l'any en curs, podien relacionar per què les barres dels mesos de juny i juliol eren tan altes (tots recordaven la calor que havien passat).

Fins i tot quan es va fer el gràfic per edats de la població de St. Feliu, van arribar a deduir que la columna més alta, la que comprenia les edats d'entre 30 i 40 anys, era la columna de la majoria dels seus pares, i que aquests tenien molts germans, i que ara es tenen menys fills.

I amb els fets històrics, localitzar-los en l'espai real en què van succeir, i per què van passar en aquell lloc: per les condicions geogràfiques, per la situació estratègica, per l'activitat econòmica que s'hi ha desenvolupat,

Sota aquestes línies, socs tallats. Unes nenes intenten comptar els anys que té l'arbre.

A baix, maqueta del Monestir, amb dues nenes.



Els alumnes poden, en un moment o altre, fer aportacions, i això els provoca molta satisfacció i motivació

per les restes arqueològiques que s'hi han trobat, per la llegenda que ha originat, pels topònims, etc.

O fins i tot relacionar noms, com el que em va passar aquest començament de curs, quan es van fixar en el meu segon cognom, i el recordaven del poblat dels ibers.

• INTERÈS, CURIOSITAT PER CONEIXEMENTS NOUS

També provoques que amb el treball sistemàtic de l'observació, la interrogació i la deducció s'acostumin a mirar, a estar amatents, a qüestionar-se fets, a preveure esdeveniments i a ser crítics. I també, a buscar l'origen de la informació: Tant era l'interès per saber com se sabien els fets antics de St. Feliu, que vaig haver de concertar una visita a l'arxiu municipal per poder veure aquells documents, llibres, plànols i fotos antigues.

Els motiva conèixer com se saben les coses. "Per què tu saps tantes coses de St. Feliu si no hi vius?", "Com sap el senyor que va fer el dibuix del poble a l'edat mitjana que era d'aquella manera?"

A l'arxiver: "Com és que saps llegir aquests papers?". Les preguntes "¿qui?", "¿quants?" eren les més freqüents.

Quan vam fer el recorregut de la riera vam trobar uns socs tallats i uns es van posar a comptar els anys que deuria tenir aquell arbre.

Preguntar-se per què el seu carrer porta aquell nom. O de què és nom. O qui era aquella persona que dona nom al seu carrer. Etc.

• CONSCIENCIACIÓ DE PERTINENÇA A UN LLOC DETERMINAT, A UN POBLE, A UN PAÍS

Aquest és possiblement un dels aspectes més importants que aconseguixes: la valoració del que tenen, del seu poble, fent-los sentir més arrelats allà on viuen, aspecte al qual són més sensibles tant per l'entorn mediambiental com per la defensa de la memòria històrica. I de rebot, sorgeix la comparació amb llocs diferents, com pot ser el lloc d'origen d'altres alumnes, o llocs que han visitat en algun viatge, o que han vist per TV. Nosaltres, com que estem en una escola en què hi ha una càrrega històrica a darrera important, molt sovint surt el temps passat: què s'hi feia abans, els avis que havien anat amb el carrilet, els que hi havien treballat, etc. Poder aportar alguna anècdota els fa importants. Conèixer més coses del passat els interessa. Valoren l'estat dels llocs i de les coses (ho manifesten quan trobem porqueria pels camins, o quan hi ha objectes fets malbé). I, de rebot, repercuteix en les famílies, perquè sovint tornen a llocs que hem visitat,

col·laboren amb treballs extraordinaris (com va ser la construcció d'un retallable de la maqueta del Monestir), busquen informació, sigui general del poble, o bé del seu carrer o bé fins i tot més concretament de la seva família. I molt sovint la mateixa família descobreix i aprèn coses que possiblement desconeixia.

A qui ajuda especialment és a les famílies estrangeres, a les quals pot afavorir a integrar-se més fàcilment, a través del coneixement.

• SATISFACCIÓ I MOTIVACIÓ PELS TEMES TRACTATS

Tots els alumnes poden, en un moment o altre, fer aportacions, i això els provoca molta satisfacció i motivació. Poder tocar objectes, documents, etc. que són únics o rars; tractar fets que van passar al seu poble; veure que llocs propers i coneguts són tema d'estudi... els estimula. Passar per un carrer o un camí que els és familiar els permet aportar alguna cosa desconeguda per als altres. Poder entrar a l'hort del seu pare, o poder pujar a la torre del Parc de les Eres perquè l'avi d'un nen és de l'associació de veïns i en té la clau, són motius de plena satisfacció.

• CIVISME

Aconseguixes també uns hàbits de treball diferents dels de l'aula, de valoració del patrimoni, de respecte per l'entorn i les persones, de sensibilització per la protecció del medi ambient, i, per tant, uns valors de civisme meritoris.

Tot això encaminat a aconseguir una educació integral dels alumnes, la construcció de la pròpia identitat:

- Alumnes amb criteri propi
- Alumnes amb actituds positives
- Alumnes amb interès per conèixer i estimar el seu entorn

En definitiva, es valora i s'estima allò que es coneix, tant a nivell local com mundial. I aquest coneixement s'ha d'estimular. I és que s'ha de voler conèixer. I s'ha de lluitar perquè els alumnes vulguin conèixer. Perquè, de fet, la ignorància és un acte voluntari.

I on va a parar, aquesta curiositat tan innocent, a mesura que es fan grans?

DOLORS RUBIROLA I SITJAS
CEIP L'Estació

NOTÍCIES

DEL SERVEI D'EDUCACIÓ

Desenvolupament de l'escolarització a la ciutat de Sant Feliu de Guíxols

Fa uns anys que el nombre d'alumnes escolaritzats a la nostra ciutat es va incrementant. La diversitat cultural és una realitat que es fa evident a totes les aules, no només a Sant Feliu de Guíxols sinó també a moltes poblacions de Catalunya. L'evolució de l'escolarització des del curs 1999-00 fins al curs 2004-05 es pot veure reflectida a la següent gràfica i a les dades adjuntes:

Curs	E.I. 0-3	E.I. 3-6	E.Prim.	ESO	Bat.	C. F. GM	C.FGS	C.F.A.
1999-00	169	563	1146	827	225	69		290
2000-01	162	528	1147	822	219	129	50	377
2001-02	209	549	1142	864	193	145	52	463
2002-03	215	572	1187	800	205	160	50	454
2003-04	222	630	1173	812	230	159	67	561
2004-05	245	624	1184	839	230	143	79	552

E.I. 0-3: educació infantil 0-3 anys / E.I. 3-6: educació infantil 3-6 anys / E. Prim.: educació primària
ESO: educació secundària obligatòria / Bat.: batxillerat / C.F.GM: cicles formatius de grau mitjà
C.F.GS: cicles formatius de grau superior / C.F.A.: centre de formació d'adults

Publicacions rebudes

Escola catalana: "L'aventura del coneixement", núm. 410. Publicació: Omnium Cultural. Cedida per Josep Escortell.

Escola catalana: "Viure, treballar i estudiar a la terra", núm. 411. Publicació: Omnium Cultural. Cedida per Josep Escortell.

Escola catalana: "El català entre llengües", núm. 412. Publicació: Omnium Cultural. Cedida per Josep Escortell.

Barcelona Educació, núm. 40. Publicació: Institut d'Educació. Ajuntament de Barcelona.

Perspectiva escolar: "L'esport en edat escolar", núm. 286. Publicació: Rosa Sensat.

Perspectiva escolar: "Tecnociència a l'ensenyament", núm. 287. Publicació: Rosa Sensat.

Som-hi Sant Josep, núm. 8. Publicació: AMPA Col·legi Sant Josep.

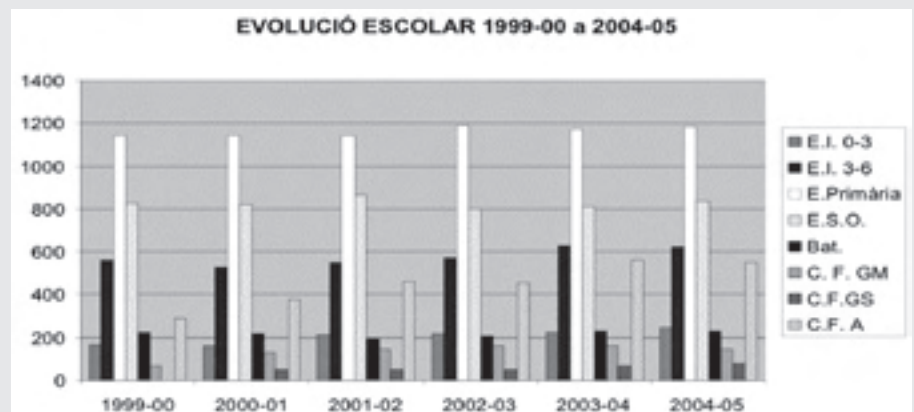
Consell Escolar Municipal-Girona, núm. 26. Publicació: Ajuntament de Girona.

Girona Ciutat Educadora. Curs 2004-2005. Publicació: Recursos educatius - Ajuntament de Girona.

Consell Escolar de Catalunya, setembre 2002 - agost 2003. Publicació: Generalitat de Catalunya.

Guia municipal de programes educatius. Curso 2004-2005. Publicació: Ayuntamiento de San Sebastián.

Barcelona Educació, núm. 41. Publicació: Institut d'Educació - Ajuntament de Barcelona.



Aquest estiu, tots els nens i nenes que han arribat a la ciutat que s'hi han empadronat i estan en edat d'escolaritzar-se en els ensenyaments obligatoris, han formalitzat la preinscripció al Servei Municipal d'Educació.

La procedència d'aquests alumnes és diversa: altres poblacions catalanes, resta d'Espanya, Unió Europea, Ucraïna, el Magrib, Gàmbia i Amèrica del Sud.

Les dades que corresponen a aquestes sol·licituds són les següents:

Educació infantil i primària:

P3:	10 sol·licituds	3r:	2 sol·licituds
P4:	3 "	4t:	4 "
P5:	3 "	5è:	3 "
1r:	7 "	6è:	3 "
2n:	2 "		

Educació secundària obligatòria:

1r:	1 sol·licitud
2n:	2 "
3r:	5 "
4t:	2 "

Aquest curs escolar a Sant Feliu hi ha un increment de la ràtio per sobre dels 25 alumnes en els nivells de 1r, 3r i 6è de primària. Els centres públics d'educació infantil i primària a Sant Feliu tenen dues línies cadascun i, en canvi, en aquests moments entre tots compten amb quatre nivells triplicats. Són el p3, p4, p5 i el 5è. La previsió de cara al proper curs escolar, en base a les dades recollides al cens municipal abans d'iniciar el procés d'escolarització, afegida a la continuïtat pel que fa a nous empadronaments, ha estat el que ha motivat que els anys 2002, 2003 i 2004 s'hagi hagut de triplicar de manera rotativa els nivells de p3, p4 i p5.

La solució no ha de consistir a triplicar els cursos, sinó que es recull en la proposta que s'està tramitant entre l'Ajuntament i el Departament d'Educació de la Generalitat de fer una escola nova.

Biblioteques i préstecs. El conflicte amb el cànon pels drets d'autor

DAVID HERNÁNDEZ

En el següent article, s'analitza el funcionament de diversos sistemes de compensació als autors per drets de préstec en biblioteques. Després d'un resum històric del seu desenvolupament, s'estudien els principals aspectes que emparen aquestes normatives: biblioteques incloses, obres afectades, mètodes de càlcul de les compensacions, costos econòmics dels sistemes i beneficiaris dels drets. Les principals conclusions fan referència a la diversitat d'aproximacions legislatives en els diferents països i al probable creixement en el nombre d'estats que apliquin normes d'aquest tipus en els propers anys.

• INTRODUCCIÓ

Recentment ens ha arribat la notícia de l'aprovació a França, el juny de 2003, de la llei que regula la remuneració als titulars dels drets d'autor en compensació pel préstec de les seves obres en biblioteques. Aquesta normativa incorpora al dret francès allò previst a la Directiva 92/100/CEE, de 19 de novembre de 1992, sobre drets de lloguer i préstec.

El primer sistema de remuneració als autors pels drets de préstec es va instaurar, doncs, a Dinamarca el 1946. Les peticions per part dels autors d'aquest país d'alguna mena de compensació venien de lluny -de la dècada dels anys vint-, tot i que s'havien trobat amb l'oposició de les biblioteques, que consideraven que els possibles perjudicis sobre les vendes de llibres quedaven recompensats per la funció publicitària que exercien aquests centres. Les normatives dels països que han incorporat regu-



Sobre aquestes línies, un dels logotips de les campanyes contra el préstec de pagament realitzades a l'estat espanyol i a l'italià.

A la dreta, usuaris del servei de préstec a la biblioteca de Sant Feliu. Autor: Xavier Roca Noguer

A l'altra pàgina, cartell de promoció de les biblioteques públiques de Girona del passat Sant Jordi 2004, amb una explícita referència a la campanya contra el préstec de pagament.





lacions semblants no són homogènies. La causa de les diferències, en el cas de la Unió Europea, es troba en l'ambigüitat de la norma primigènia. La Directiva preveu, en el primer article, que els estats membre reconeixeran el dret d'autoritzar o prohibir el lloguer i préstec d'obres protegides pel dret d'autor. No obstant això, a l'article 5.3 es contempla que els estats puguin eximir determinades categories d'establiments del pagament d'una remuneració als autors pel préstec de les seves obres. Aquest sembla el cas d'Espanya on, segons l'article 37.2 de la Llei de Propietat Intel·lectual, *"los museos, archivos, bibliotecas, hemerotecas, fonotecas o filmotecas de titularidad pública o que pertenezcan a entidades de interés general de carácter cultural, científico o educativo sin ánimo de lucro, o a instituciones docentes integradas en el sistema educativo español, no precisarán autorización de los titulares de los derechos ni les satisfarán remuneración por los préstamos que realicen"*.

Les diferències entre les normatives dels diversos països afecten, com a mínim, els aspectes següents: el tipus de biblioteques a les quals s'apliquen les disposicions; les obres incloses; la forma d'obtenció dels diners amb els quals fer els pagaments; la forma de distribuir les remuneracions; i els beneficiaris dels drets.

• BIBLIOTEQUES INCLOSES

La possibilitat que ofereix la directiva als estats membre d'excloure determinades categories de biblioteques provoca diferències significatives en el camp d'acció de les diferents legislacions. Així, a Dinamarca i Suècia es remuneren els autors de llibres disponibles a biblioteques públiques i escolars. A la Gran Bretanya només els d'obres disponibles a biblioteques públiques, però no a biblioteques

escolars i universitàries. A França queden explícitament excloses les biblioteques escolars. Fora de la Unió Europea, i a Canadà, la legislació afecta les biblioteques públiques i universitàries i, a Islàndia, la norma inclou la Biblioteca Universitària Nacional, les biblioteques públiques i les escolars.

En el cas australià s'ha arribat a la posada en marxa de dos sistemes complementaris: el *Public Lending Right*, establert el 1985, que cobreix els materials disponibles a biblioteques públiques i l'*Educational Lending Right*, de moment finançat per al període comprès entre els anys 2000 i 2004, que afecta els materials disponibles a biblioteques d'institucions educatives.

• BENEFICIARIS DELS DRETS

Per començar cal dir que, segons l'informe de la comissió, sembla que no tots els estats europeus estan aplicant la Directiva i, en alguns casos, no s'està pagant cap mena de remuneració als propietaris dels drets.

En aquells casos en què sí que es paga, hi ha diferències sobre qui pot rebre aquesta remuneració. L'informe de la comissió destaca la possible existència de casos de discriminació directa o indirecta a països com ara Suècia, on només es paga a autors nacionals o que resideixen al seu territori (una pràctica que, fora de la Unió Europea, també s'aplica a països com ara Austràlia i el Canadà), i països com per exemple Dinamarca i Finlàndia, que només consideren els llibres publicats en la llengua nacional.

Altres països han ampliat el camp d'aplicació de la norma. Aquest és el cas del Regne Unit que, des de juliol de 2000, permet sol·licitar el pagament a qualsevol autor resident als països de l'àrea econòmica europea (els estats de la Unió, a més de Noruega, Liechtenstein i Islàndia). Actualment hi ha uns 32.000 autors inscrits.

En origen, la normativa de la majoria de països només incloïa els autors. No obstant això, a països com ara Austràlia, el Canadà, Nova Zelanda i el Regne Unit la normativa s'ha ampliat, i actualment inclou altres responsables com compiladors, fotògrafs, il·lustradors o traductors i, en alguns casos, els editors, que en alguns països reben el 30% de la remuneració. Normalment, els responsables secundaris tenen dret a una remuneració inferior a la del responsable principal que representa la meitat de la compensació a països com Suècia o un terç a països com Islàndia. Els autors són, doncs, els que perceben la part principal de la remuneració. Per citar un exemple, al Canadà el 86% dels diners repartits van a parar als autors, mentre que el 14% restant se'l reparteixen coautors, il·lustradors, traductors, etc.

Pel que fa a la destinació dels diners, mentre que a països com ara el Canadà, Nova Zelanda i el Regne Unit el conjunt de la remuneració es reparteix entre els responsables de les obres, en d'altres, com ara Suècia i Islàndia, es reserva un percentatge per al finançament de programes de beques i pensions per als autors.

• L'OPINIÓ DELS BIBLIOTECARIS

Les associacions bibliotecàries dels països on s'aplica la remuneració als autors pels drets de préstec de les seves obres no semblen disconformes amb aquesta situació. Un exemple és el del Regne Unit, on, a la resposta de la Library Association a la revisió quinquennal del sistema de pagaments, aquesta associació destacava que es tracta d'un programa que consideren necessari, que funciona bé i que no voldrien veure modificat de manera radical. Segons el seu parer, es tracta d'un pla que contribueix a diversos objectius: la promoció de la cultura britànica en l'àmbit internacional i l'obtenció d'uns beneficis per part dels autors britànics a través de la reciprocitat entre els sistemes nacionals; l'ampliació de l'accés a una vida cultural rica i variada, i el manteniment i desenvolupament de la creació literària a través de les retribucions als autors. Alhora, aquesta associació destaca que el sistema ha contribuït a les bones relacions entre les biblioteques públiques i els autors, i els canvis que recomana van, fins i tot, cap a l'extensió del sistema als audiollibres.

Començàvem aquest article comentant l'aprovació recent d'un sistema de compensació a França. En realitat, la polèmica sobre la seva implantació ja venia de lluny i, de fet, la revista *Educación y Biblioteca* li va dedicar un ampli article l'any 2000 quan un grup de 288 autors francesos van sol·licitar que es prohibís el préstec gratuït dels seus llibres a les biblioteques públiques mentre no rebessin una compensació econòmica. La carta oberta que l'Association des Bibliothécaires Français va adreçar a aquests autors, tot i que era crítica amb la seva acció, donava a entendre que l'oposició es devia més als possibles mecanismes de funcionament que a la mateixa existència del sistema. Així, afirmava que la solució es trobava en els ajuts nacionals, i en cap cas en una recaptació directa als usuaris o a les col·lectivitats que ofereixen serveis públics de lectura. El motiu d'aquesta afirmació es trobava, segurament, en un intent de donar resposta a la idea plasmada a l'informe Borzeix, en el qual es proposava que fossin els mateixos usuaris els que paguessin, a més de la inscripció que cobren moltes biblioteques, una quota anual d'entre 10 i 20 francs per sufragar la remuneració per drets de préstec.

En un article publicat en aquest mateix número d'*Educación y Biblioteca*, Ramón Salaberría presentava una sèrie d'arguments que venien a contrarestar els d'autors i editors, que demanaven la remuneració dels seus drets de préstec. D'una banda, sembla evident que les biblioteques no solament no treuen necessàriament clients als agents implicats en la indústria de l'edició, sinó que, en molts casos, apropen molts ciutadans al món de la lectura. Sorgeixen així nous lectors que, en molts casos, es convertiran en compradors de llibres i d'altres productes culturals. Així mateix, dins de la política de promoció de la lectura inherent a la biblioteca, aquesta du a terme nombroses activitats (conferències, exposicions, presentacions de llibres) que, en última instància, representen una publicitat gratuïta per a autors

i editors. També cal destacar que la biblioteca ja abona els drets d'autor en adquirir els documents i que, d'altra banda, les administracions destinen importants quantitats a la realització d'activitats de suport als autors i editors (ajudes a l'edició i a la traducció, beques per a joves autors, concursos i premis literaris, fires del llibre, etc.).

• CONCLUSIÓ

Hem vist les línies bàsiques de funcionament dels sistemes de remuneració als autors pel préstec dels seus llibres en alguns dels països que apliquen normatives d'aquesta mena. Un nombre de països que sembla que anirà creixent.

Els arguments dels autors i editors francesos, que durant els últims anys demanaven la implantació d'un sistema de compensació com el que s'acaba d'aprovar, semblava que es basessin en el notable increment del nombre de préstecs a les biblioteques públiques gal·les: si aquests préstecs no representaven, el 1973, més que una desena part de les vendes, el percentatge s'havia incrementat el 1998 fins a prop del 50%.

Aquest mateix raonament sembla que és el que està impulsant els editors japonesos a sol·licitar un sistema similar. En aquest cas, es calcula que, des dels anys setanta, el nombre de préstecs a les biblioteques s'ha duplicat. Hi ha hagut un creixement del sistema bibliotecari que ha estat paral·lel a una recessió econòmica i una reducció en les vendes de llibres. Els editors han vist una connexió entre aquests fets i han demanat un sistema compensatori o bé, com a alternativa, tenir la possibilitat de fixar un període de sis mesos entre la publicació d'un llibre i el seu primer préstec en una biblioteca pública.

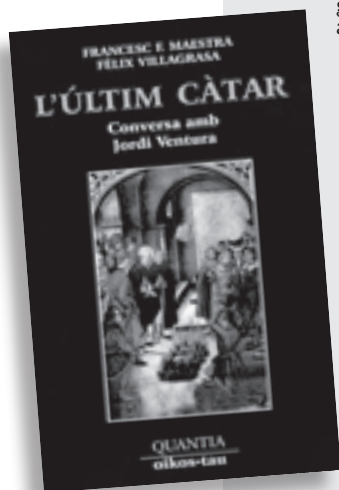
De moment, a Espanya, no s'ha engegat cap campanya semblant per part d'autors o editors amb la finalitat de demanar una compensació pels drets de préstec. En tot cas, la situació actual, en la qual l'excepció que preveu la directiva europea s'ha convertit en la norma general, no sembla la més idònia. Per tant, seria convenient una regulació més clara dels drets de préstec a la propera modificació de la Llei de Propietat Intel·lectual que actualment s'està debatent. D'altra banda, si, en el futur, s'acabés aprovant a Espanya una compensació als autors pel préstec de les seves obres a les biblioteques, seria necessari decidir la font de finançament d'aquest sistema que, en cap cas, hauria de minvar els recursos dedicats al sistema bibliotecari públic. Tot i que ha anat enfortint-se durant els últims anys, el sistema bibliotecari públic espanyol encara es troba en un procés de creixement, per la qual cosa es fa difícil la desviació de recursos a altres fins que no siguin la seva consolidació. La implantació d'un sistema de remuneració als autors hauria de comportar, doncs, la determinació d'una font de finançament aliena als pressupostos dedicats al sistema bibliotecari.

DAVID HERNÁNDEZ

Servei de Biblioteca

Estiu 2004, xerrades sobre catarisme

Durant aquest estiu han tingut lloc a la Biblioteca dues xerrades - col·loqui sobre el tema del catarisme -el 26 i 30 de juliol- titulades "El que no s'ha dit dels càtars", a càrrec d'Agustí Rodes i Català, periodista, escriptor i investigador. La primera del conferències aproximava el nombrós públic assistent als orígens del catarisme, les seves connexions i desenvolupament històric; mentre que la segona se centrava en el que ha perviscut d'ells en la història més recent. Les conferències van anar acompanyades d'una exposició de llibres i còpies de documents al voltant del tema càtar -en la major part cedits pel propi conferenciant-, que va poder veure's a la Biblioteca també durant el mes d'agost. Des d'aquestes planes volem agrair l'interès i dedicació d'Agustí Rodes en la preparació tant de les xerrades com de l'exposició, i agrair-li també el donatiu que ha realitzat de les seves obres publicades durant aquests darrers anys, a més d'altres llibres de la seva col·lecció personal.



Cicle "Diàlegs amb escriptors"

Durant aquests darrers mesos de tardor, la Biblioteca ha estat el lloc triat per a realitzar-hi l'activitat "Diàlegs amb escriptors", organitzada conjuntament per l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i l'editorial MTM. En total han estat quatre xerrades-col·loquis amb escriptors que publiquen en aquesta editorial i que han tractat temes diversos com ara l'art i la filosofia dels mandales -el 3 de setembre-, les relacions d'amor i parella -el 8 d'octubre-, la grafologia i el coneixement de les persones a través de la seva escriptura -el 5 de novembre- i, per finalitzar, l'estudi dels cristalls en combinació amb els mandales -el 3 de desembre-. L'assistència ha estat d'entre 30 i 40 persones per sessió, amb gran participació per part del públic, que era un dels objectius de l'editorial: l'intercanvi d'experiències entre assistents i autors, i d'aquí el nom del cicle, "Diàlegs amb escriptors".

Visita de bibliotecaris de Bèlgica

La setmana del 25 al 29 d'octubre, quatre bibliotecaris flamencs van visitar els equipaments de les comarques de Girona: Banyoles, Olot, Figueres, tres biblioteques de Girona (la Biblioteca Pública de la Casa de Cultura, l'Ernest Lluch del barri de Palau i la Just M. Casero, de Pont Major) i, finalment, Blanes, Sant Feliu de Guíxols i Palafrugell. L'interès principal residia més en qüestions tècniques o d'instal·lacions que en la gestió dels serveis bibliotecaris. Finalitzades les visites, el dijous 28 va tenir lloc a Girona una Jornada de Treball en què els visitants van explicar diferents aspectes de la gestió

i organització dels seus centres:

- Rika de Belder, assessora del V.C.O.B. (Servei de biblioteques flamenques): *Funcionament del V.C.O.B. i suport professional a les biblioteques públiques.*
 - Luc Bauwens, director de la Biblioteca Pública de Gant: *Règim legal biblioteconòmic i decret de biblioteques flamenc.*
 - Annemarie Arras, directora de la Biblioteca Pública de Bree: *Gestió d'una biblioteca.*
 - Robert Wauters: *Projecte de construcció de la Biblioteca Pública de Kaprijke*
- Per finalitzar, divendres van conèixer el Servei de Biblioteques de la Generalitat, el Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i el Col·legi de Bibliotecaris - Documentalistes de Catalunya. Aquesta sèrie de visites a les biblioteques catalanes pretén ser la primera part d'un intercanvi d'experiències amb ells: està previst que el primer trimestre del 2005 un grup de professionals gironins puguin fer una estada a Flandes.



Conferències dels bibliotecaris belgues a la Diputació de Girona, el dijous 28 d'octubre de 2004. Autor: DHG.

DARRERES DONACIONS AL LA BIBLIOTECA

Joan Ferrer: Enciclopèdies sobre Cous-tau, sobre la vida marina i col·lecció de novel·la clàssica.

M^a Amparo Albiñana: El DVD *Interactive underwater guide Costa Brava*.

Xavier Macià: L'obra *61 ninots* de Josep Vallverdú, editada per la Universitat de Lleida.

Marta Passola: Novetats editorials i altres -especialment narrativa-.

Xavier de Blas Lorenzo: Enciclopèdies generals.

Maria Laña García: Novetat de novel·la.

Francisco Güémez: Fons de novel·les.

Pristina Blanc: Llibres diversos.

Núria Moré Ollé: Col·lecció de llibres de coneixements infantils.

Juan Morán Ocaña: Llibres diversos.

Eva Ferré Donat: Llibres diversos.

Clara Timmermans: Novel·les en llengua francesa.

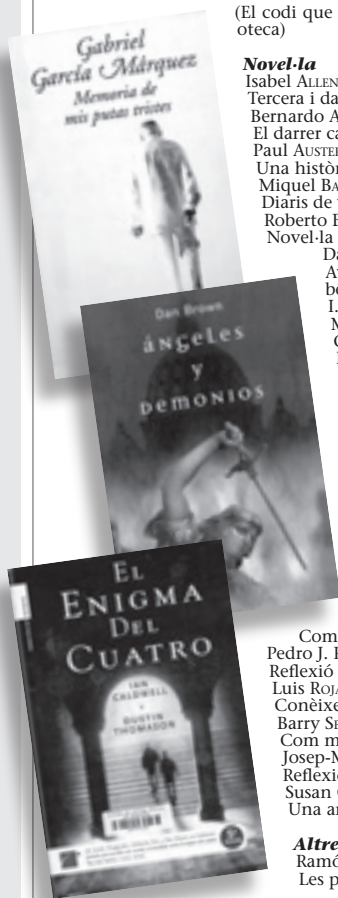
Josep Lluís Cano: Obres sobre el món empresarial.

Magda Rodríguez Roselló: Llibres diversos.

Neus Berbis: Col·lecció de més de setanta obres d'assaig sobre literatura i filologia, i també novel·les.

NOVETATS EDITORIALS

DE LA BIBLIOTECA



(El codi que hi ha després del títol indica la localització de l'obra a la biblioteca)

Novel·la

Isabel ALLENDE. *El bosque de los pigmeos* (N All)
Tercera i darrera part de les aventures fantàstiques d'un grup de joves.
Bernardo ATXAGA. *El fill de l'acordionista* (N Atx)
El darrer capítol de la història del territori mític d'Obaba.
Paul AUSTER. *La nit de l'oracle* (N Aus)
Una història d'amor i de perdó en una Nova York hostil.
Miquel BARCELÓ. *Quaderns d'Àfrica* (Nv Bar)
Diaris de viatges escrits i pintats.
Roberto BOLANO. *2666* (N Bol)
Novel·la pòstuma d'aquest escriptor argentí.
Dan BROWN. *Àngels i dimonis* (Nn Bro)
Aventures al voltant d'un grup conspirador contra el Vaticà. També disponible l'edició en castellà.
I. CALDWELL, D. THOMASON. *El enigma del cuatro* (Nn Cal)
Misteris al voltant d'un manuscrit del renaixement.
Gabriel GARCÍA MÁRQUEZ. *Memoria de mis putas tristes* (N Gar)
De quan l'amor i el sexe s'ajunten i donen sentit a l'existència.
Mark HADDON. *El curioso incidente del perro...* (N Had)
Un nen autista investiga la mort d'un gos.
Arturo PÉREZ-REVERTE. *Cabo Trafalgar* (Nh Per)
Recreació novel·lística de la famosa batalla marítima.
Mercedes SALISACHS. *El último laberinto* (N Sal)
Una història entre el perdó i la venjança. Premi de Novela Fernando Lara 2004.
Antonio TABUCCHI. *Tristano muere* (N Tab)
El descens a les tenebres del cor de Tristano, el protagonista.

Assaig

Víctor ALLENDE. *El cas Carod* (32 CAR)
Sobre la polèmica entrevista del líder d'ERC amb membres d'ETA.
Jorge BUCAY. *Shimriti* (Autoajuda)
Com emprar un viatge per a conèixer-se un mateix.
Pedro J. RAMÍREZ. *El desquite: los años de Aznar, 1996-2000* (32 AZN)
Reflexió sobre la política duta a terme per Aznar.
Luis ROJAS MARCOS. *Nuestra incierta vida normal* (Autoajuda)
Conèixer i combatre els diferents estats d'ànim.
Barry SEARS. *La revolucionària dieta de la zona* (613.1 Sea)
Com mantenir un òptim estat de salut.
Josep-Maria TERRICABRES. *Pensem-hi un minut* (1 TER)
Reflexions i aforismes sobre la política i la cultura.
Susan GEORGE. *Informe Lugano*
Una anàlisi de la situació d'injustícia econòmica internacional.

Altres

Ramón SAMPEDRO. *Cartas desde el infierno* (P Sam)
Les poesies del tetraplègic que va lluitar per la seva mort digna.

Revistes i diaris per al 2005

A punt de començar el 2005, us detallem la relació de títols de publicacions periòdiques per al proper any: continuen els 5 diaris existents fins al moment i les 83 revistes; com a novetat pel que fa a revistes, tenim les subscripcions a *Amadeus* -sobre música clàssica, amb l'avantatge que la publicació arriba cada mes amb un CD-, *Arte y Parte* -revista d'art que ha estat recomanada per diversos artistes locals-, *Sàpiens* -publicació de divulgació sobre història de Catalunya- i també *Audio Video* -sobre el món de la imatge, el so, els equips d'alta fidelitat, etc. que arriba gratuïtament- i *Moto Viva* -sobre el món de la motocicleta, també gratuïta gràcies a l'oferiment de l'editorial MC Ediciones-.

Pel que fa a les estadístiques de préstec d'aquest tipus de material, de gener a octubre de 2004 hi ha hagut un total de 1.491 préstecs de números solts de revistes -els números endarrerits poden endur-se a casa durant dues setmanes-, una xifra una mica superior a la de revistes prestades fins l'octubre de 2003.

Cal recordar també que, gràcies als 11 punts de connexió a Internet que s'ofereixen, es pot tenir accés a molta més premsa nacional i internacional, així com a revistes generals i aquelles especialitzades que no siguin de pagament. A més, volem afegir que qualsevol usuari que cregui que la Biblioteca ha de tenir algun títol en concret, serà atès pel personal, que anotarà els seus suggeriments en la mesura que el pressupost ho permeti.

A continuació, trobareu el llistat complet de les revistes i diaris que es reben, ordenats alfabèticament i amb una breu descripció de la matèria que tracten.

Diaris

- Comarcals
- Diari de Girona*
- El Punt*
- Nacionals
- Avui*
- La Vanguardia*
- Esportius
- Sport*

Revistes

- Amadeus* - Música (Clàssica)
- L'Amic de Paper* - Biblioteques escolars
- Arte y Parte* - Art
- Audio Video* - Imatge i so
- Aecork News* - Indústria del suro
- Ancora* - Informació local
- L'ARJAU* - Informació local
- @terra a les comarques gironines* - Crítica social i solidaritat

- L'Avenç* - Història de Catalunya
- L'Avi* - Informació local
- Bon Art* - Art a Girona
- BOP* (Butlletí Oficial de la Província de Girona)
- Butlletí oficial
- Bricolage & Decoración* - Decoració
- El Carrilet* - Informació local
- Casa Jardín* - Decoració
- Catalunya Rural i Agrària* - Agricultura
- Cavall Fort* - Revista infantil
- Comer y Beber* - Cuina
- Correo Bibliotecario* - Biblioteques
- Cosmopolitan* - Món de la dona
- Cuadernos de Pedagogia* - Educació
- Cuerpomente* - Salut i naturisme
- Descubrir Catalunya* - Viatges
- Desnivel* - Esports (Alpinisme)
- Dirigido por* - Cinema
- DOGC* (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya) - Butlletí oficial. Subscripció a través d'internet
- Editur* - Turisme (Professionals del sector)
- Educación y Biblioteca* - Biblioteques
- Elle* - Món de la dona i moda
- Enderrock* - Música (Rock, pop)
- Faristol* - Literatura infantil
- Fotogramas & Video* - Cinema
- Gavarres* - Patrimoni natural i històric
- Geo* - Geografia i viatges
- Guix* - Educació
- Historia 16* - Història
- Hobby Consolas* - Videojocs
- I Love English* - Anglès (Aprentatge per a infants)
- Integral* - Salut i naturisme
- Interviú* - Informació general
- Inversión y Capital* - Economia
- El Jueves* - Sàtira política
- Labores del Hogar* - Labors
- Lecturas* - Premsa del cor
- Mar de Mars* - Mar
- Más Allá* - Fenòmens estranys
- Mi Jardín* - Jardineria
- Micromania* - Videojocs
- Moto Viva* - Esports (Motociclisme)
- El Mueble* - Decoració
- Mundo Científico* - Ciència
- Muy Interesante* - Ciència
- National Geographic Magazine* (ed. espanyola)
- Geografia
- Natura* - Naturalesa, protecció de la fauna i flora
- Navegar* - Esports (Navegació)
- Okapi* - Revista infantil
- Patrones* - Tall i confecció
- PC World* - Informàtica
- Pelo New Look* - Perruqueria
- Perros y Compañía* - Animals (Gossos)
- La Proa* - Informació local i comarcal
- Qué Leer* - Literatura
- Reporter Doc* - Revista infantil
- Revista de Girona* - Informació general i local
- Revista del Baix Empordà* - Informació local i comarcal
- Revista Musical Catalana* - Música (Clàssica)
- Rock de Lux* - Música (Rock, techno, etc.)
- Sàpiens* - Història de Catalunya
- Sardana* - Informació local
- Ser Padres Hoy* - Paternitat
- Sólo Bici* - Esports (Ciclisme)
- Sólo Moto Treinta* - Esports (Motociclisme)
- Speak Up* - Anglès (Aprentatge per a adults)
- Sport Life* - Esports
- Súper Foto Práctica* - Fotografia
- El Temps* - Informació general
- The Time* - Informació general (en anglès)
- Tiro Liro* - Revista infantil
- Top Auto* - Automòbils
- Top Girona* - Turisme
- Viajar* - Viatges
- El Víbora* - Còmics
- Zero* - Món gai



DIRECTORI

SERVEI D'EDUCACIÓ

C/ PENITÈNCIA, 10 · 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. i FAX: **972 82 08 10**
E-MAIL: educacio@guixols.net
HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 10 A 13 h.
(També a hores convingudes)

SERVEI D'ARXIU

CRA. DE GIRONA, 45-47 · 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. **972 32 25 93** FAX. **972 32 73 39**
E-MAIL: arxiu@guixols.net
HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 9 A 14 h.,
DIMARTS I DIJOUS, DE 17 A 19 h.
(Dissabtes a convenir)

BIBLIOTECA PÚBLICA OCTAVI VIADER I MARGARIT

C/ SURÍS, 28-34 · 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. **972 32 40 57** FAX. **972 32 73 39**
E-MAIL: biblioteca@guixols.net
HORARIS: DIMARTS, DIJOUS, DIVENDRES I DISSABTES, DE 10 A 13,30 h.,
DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 17 A 21,00 h.

MUSEU D'HISTÒRIA

PL. MONESTIR, s/n · 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. **972 82 15 75** FAX. **972 82 15 74**
E-MAIL: museuhistoria@guixols.net
HORARIS (juliol, agost i setembre):
MATINS, DE DIJOUS A DIUMENGE I FESTIUS, DE 10 A 13 h.
TARDES DE DILLUNS A DISSABTE, DE 16 A 20 h.

L'ARJAU

INFORMATIU DE L'ARXIU - MUSEU - EDUCACIÓ - BIBLIOTECA

NOVEMBRE 2004

NÚMERO

50



Ajuntament de
Sant Feliu de Guíxols



Diputació de Girona